

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOSNA I HERCEGOVINA SMJERNICE I PROTOKOLI ZA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU OD COVID-19 U TURIZMU

Projekat podrške održivom ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine (Sustainable Economic Growth Activity in Bosnia and Herzegovina)

Septembar 2020. god.

BOSNA I HERCEGOVINA SMJERNICE I PROTOKOLI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE OD COVID-19 U TURIZMU

Ovaj izvještaj je pripremljen za Agenciju za međunarodni razvoj Sjedinjenih Američkih Država (USAID) u skladu sa Ugovorom br. 72016820C00004, Projekat podrške održivom ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine (Sustainable Economic Growth Activity in Bosnia and Herzegovina)

Izrađeno pod vodstvom Ibrahima K. Oste, direktora projekta

Projekat podrške održivom ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine (Sustainable Economic Growth Activity in Bosnia and Herzegovina)

Septembar 2020. god.

Implementira:

CHEMONICS INTERNATIONAL INC.
1717 H ST. NW
WASHINGTON, DC 20006
Telefon: (202) 955-3300

IZJAVA O ODRICANJU ODGOVORNOSTI

Izrada ovog izvještaja omogućena je uz podršku američkog naroda preko Agencije za međunarodni razvoj Sjedinjenih Američkih Država (USAID). Za sadržaj izvještaja odgovoran je isključivo Chemonics International, Inc., i on ne odražava nužno stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Država.

SADRŽAJ

I. PRIZNANJA	6
2. UVOD	6
3. RUKOVODEĆI PRINCIPI	7
4. OPERATIVNI PROTOKOLI ZA PRUŽATELJE USLUGA	7
1. HOTELSKI OBJEKTI I USLUGE TURISTIČKOG SMJEŠTAJA	7
1.1. Svijest u odjelu	7
1.2. Čišćenje	8
1.3. Dezinfekcija	Error! Bookmark not defined.
1.4. Ulaz u hotel i javne površine	9
1.5. Recepcija i poslužitelji u lobiju hotela	10
1.6. Liftovi	10
1.7. Hotelsko osoblje	10
1.8. Ormarići i garderobe za osoblje	11
1.9. Restoran za zaposlene	11
1.10. Gosti	11
1.11. Standardi tehničkih usluga i usluga održavanja	11
1.12. Isporuka dobavljača u prihvatnim prostorima	11
1.13. Služenje hrane i pića	12
1.14. Kuhinja	13
1.15. Posluživanje	Error! Bookmark not defined.
1.16. Dostava hrane	13
1.17. Korištenje i dezinfekcija nargila	14
1.18. Pospremanje	14
1.19. Higijenske smjernice specifične za hostele i B&B	15
1.20. Higijenske smjernice za bazene	15
1.21. Higijenske smjernice koje se primjenjuju na plaže	16
1.22. Wellness centri:	16
1.23. Centri za sportske aktivnosti	16
1.24. Prostori za rekreaciju i zabavu djece	17
1.25. Seminari, konferencije, sastanci i specijalni događaji	17
2. USLUGE TRANSPORTA	Error! Bookmark not defined.
2.1. Taksi sa aerodroma:	17
2.2. Turistički autobusi:	18
2.3. Iznajmljivanje automobila:	18
2.4. Opšti kriteriji	19
3. TURISTIČKI RESTORANI	19
3.1. Opšte mjere:	19
3.2. Prostor za jelo i kuhinja:	19
3.3. Upravljanje spremištima i skladištima:	20
3.4. Usluge dostave hrane:	21
3.5. Uslovi služenja nargile	22

3.6.	Opšti kriteriji	22
4.	KAMPOVI	22
4.1.	Opšte procedure:	22
4.2.	Recepcija:	23
4.3.	Smještaj:	23
4.4.	Upravljanje spremištima i skladištima:	24
5.	CENTRI ZA POSJETIOCE:	24
6.	RONILAČKI CENTRI, ČAMCI I VODIČI ZA IGRE U VODI:	24
7.	TURISTIČKI VODIČI	26
8.	BAZARI I ZANATSKE RADNJE	27
PREPORUKE ZA PRUŽATELJE USLUGA RAZNIH AKTIVNOSTI		31
1.	BICIKLIZAM	31
2.	SPLAVARENJE, VOŽENJE KANUOM, i slične avanturističke aktivnosti	33
3.	PJEŠAČENJE	35
4.	KAMPOVI	36
5.	TURE I OBILASCI KULTURNIH SPOMENIKA	39
6.	KULINARSKA ISKUSTVA	42
7.	SKIJANJE I DASKANJE NA SNIJEGU	45
8.	MALI PRIVATNI SMJEŠTAJI	48

SKRAĆENICE

USAID Agencija za međunarodni razvoj SAD-a

I. PRIZNANJA

Ovaj resurs je pripremio USAID-ov Projekat podrške održivom ekonomskom u Bosni i Hercegovini. Smjernice i protokoli su izrađeni na osnovu resursa koje su kreirali globalni lideri u turizmu, odnosno:

- World Travel Trade Center (WTTC)
- Adventure Travel Trade Association (ATTA) sa Cleveland Clinic, U.S.A
- Pacific Asia Travel Association (PATA)
- Ostali izvori, uključujući USAID-ove projekte na području turizma u drugim zemljama sa oznakom *Sigurno putovanje*.

i dokumentima koje su usvojile lokalne vlasti, to jest:

- Institut za javno zdravstvo FBiH
- Institut za javno zdravstvo RS
- Ministarstvo zdravstva FBiH
- Ministarstvo trgovine i turizma Republike Srpske
- Ministarstvo okoliša i turizma Federacije BiH
- Odjeljenje za turizam Vlade Distrikta Brčko
- Udruženje hotelijera Sarajevo
- Institut za javno zdravlje i sigurnost hrane Zeničko-dobojskog kantona

2. UVOD

Utjecaj kakav virus COVID-19 ima na globalni turizam nikad ranije nije viđen u ovoj mjeri, obimu i brzini. Ono što se u početku smatralo mogućim problemom sa kineskim tržištem, jako brzo je prerاسlo u krizu svjetskog nivoa koja je praktično u roku od nekoliko sedmica obustavila cjelokupni globalni turizam. Ugostiteljstvo predstavlja jezgro sektora turizma, i skalabilnu osnovu prihvatnih kapaciteta svake turističke destinacije. Utjecaj COVID-19 je bio gotovo trenutatan, jer su otkazivanja rezervacija smještaja brzo prerاسla iz kratkoročnih u dugoročne, a kontrola ponude rezervacija više nije u rukama vlasnika poslovne djelatnosti jer je sektor avio prevoza praktično obustavio rad, zbog čega je došlo do poremećaja kanala distribucije i utjecaja na turističke pakete, operatere i partnerstva.

Kako se sve više ublažavaju ograničenja putovanja, i ljudi počinju više putovati, zabrinutost za sigurnost destinacija postaje najveći prioritet. Istraživanja pokazuju da će se putnici radije odlučiti za destinacije koje su usvojile stroge protokole održavanja higijene i sanitarne mjere na svim tačkama dodira, što uključuje aerodrom polaska ili granični prelaz, avio-prevoznike, aerodrom dolaska, transport, smještaj, atrakcije, restorane, itd.

Očekuje se da će se turizam vratiti na nivo iz 2019. do 2023/2024, dok će 2021. putovati 50-60% manje ljudi. S obzirom na to, može se očekivati žestoka međusobna konkurencija destinacija u nastojanjima da privuku najveći dio tržišta, na što treba dodati promijenjene motive, potrebe i očekivanja budućih putnika koji žele sigurnost i uvjeravanja da će biti zaštićeni. Same destinacije se trebaju pripremiti za primjenu najboljih globalnih praksi u razradi i implementaciji higijenskih protokola, i isto tako važno, da efikasno prenesu poruke potrošačima, kao i u međunarodnoj razmjeni. Za ovo je potrebno postići koordinirani napor da cijela zajednica koja se bavi putovanjima i turizmom šalje snažne poruke kroz sve komunikacijske i marketinške sadržaje koje destinacije kreiraju i dijele.

Svrha ovog dokumenta je da:

- 1- Pruži snažan okvir komunikacija kojeg će usvojiti akteri u turizmu u Bosni i Hercegovini;
- 2- Ponudi smjernice i operativne protokole za zaštitu zdravlja u situaciji pandemije COVID-19 za različite pružatelje ugostiteljskih usluga; i
- 3- Ponudi smjernice za zaštitu zdravlja od COVID-19 za različite aktivnosti i iskustva koja nude pružatelji usluga.

3. RUKOVODEĆI PRINCIPI

Rizik se ne može potpuno izbjeći. Da bi avanturistički turizam preživio, potrebno je da postoji zajednička odgovornost, koja se komunicira na svim nivoima industrije, sve do klijenta. Da bi ovo postigle, kompanije trebaju: prigrbliti neizvjesnost; biti informirane; i dobiti odgovarajući pristanak klijenta. Organizacije će trebati vršiti MONITORING, EVALUACIJU i efektivnu KOMUNIKACIJU da bi se mogle nositi sa ovom situacijom. U svim fazama planiranja i djelovanja, potrebno je uvijek na umu imati sljedeće principe:

1. ZAŠTITA ugroženih: ljudi i zajednica.
2. SMANJENJE rizika: praćenje simptoma, pojačana dezinfekcija i higijena, sa fokusom na ruke; Fizička distanca i dodatne kontrole; nošenje maske kada nije moguće održati fizičku distancu.
3. ODGOVOR na prisustvo COVID-19 i druge vanredne situacije.

4. INTEGRIRANA STRATEGIJA KOMUNIKACIJE

I. UVOD

Odgovor pojedinih vlada na pandemiju COVID-19 pokazao je koliko je u vrijeme krize važna komunikacija koja je jasna, sa autoritetom i empatijom. Neke druge vlade i politički lideri su pokazali da pogrešne, nedosljedne ili kontradiktorne poruke u kratkom roku podrivaju povjerenje, siju zbunjenost ili otpor, i prolongiraju krizu.

Svrha ovog odjeljka je, dakle, da pomogne Organizacijama koje upravljaju destinacijama (Destination Management Organisations DMO) i drugim komponentama lanca vrijednosti u turizmu da razviju integriranu strategiju komunikacije koja će pomoći oporavak od COVID-19 kroz jačanje kredibiliteta i povjerenja među svim akterima, uključujući i potencijalne posjetioce.

Mada su prije svega usmjereni na DMO, predloženi principi i pristupi se mogu neposredno prilagoditi potrebama svake firme odnosno organizacije koja se želi angažirati i uticati najvažniji auditorij dok razmišljaju kako se oporaviti od krize.

5. OPERATIVNI PROTOKOLI ZA PRUŽATELJE USLUGA

I. HOTELSKI OBJEKTI I USLUGE TURISTIČKOG SMJEŠTAJA

Nivo svijesti u odjelima

- 2.1.1 Obučiti zaposlene da čiste i steriliziraju objekte da bi dobili potvrdu da su Prostor bez korona virusa.
- 2.1.2 Potrebno je stalno održavati komunikaciju između rukovodstva i zaposlenih. Treba unaprijed definirati politiku informiranja gostiju kako bi se informacije o incidentima koji se eventualno dese u objektima mogle brzo davati i primati, i kako bi se u svakom trenutku znao status situacije.
- 2.1.3 Dati smjernice zaposlenima o tome kako gostima i drugim akterima prenijeti plan djelovanja u cilju osiguranja dosljednosti.
- 2.1.4 Kratki dokumenti ili informativni posteriji mogu pojačati ključne poruke gostima i zaposlenima, uključujući promoviranje pranja ruku (najmanje 20 sekundi, svi dijelovi ruku); respiratorna higijena; i pravila etikete kod kašljanja.

Čišćenje

- 2.1.5 Nositi rukavice kod obavljanja postupaka čišćenja i dezinfekcije
- 2.1.6 Čistiti površine sapunom i vodom, a potom izvršiti dezinfekciju da se uklone bacili
- 2.1.7 Površine koje se često dotiču trebaju se rutinski čistiti
- 2.1.8 Čišćenje i dezinfekcija površina i predmeta u javnim prostorima, kao što su kolica, tastature, kvake na vratima, stolovi za objed, telefoni, meniji, itd., i dezinfekcija prije svake upotrebe

Dezinfekcija

- 2.1.9 Preporučuje se korištenje sredstava za dezinfekciju i pridržavanje uputa na ambalaži u cilju zaštite i djelotvornog korištenja proizvoda
- 2.1.10 Razblažena sredstva za izbjeljivanje se mogu koristiti ako ne oštećuju površinu
- 2.1.11 Provjeriti etiketu na ambalaži u cilju provjere da je izbjeljivač namijenjen za dezinfekciju, i da mu nije istekao rok trajanja
- 2.1.12 Rastvori za izbjeljivanje kojima nije istekao rok trajanja su djelotvorni protiv korona virusa ako se razblaže na pravilan način
- 2.1.13 Izbjeljivač se ne smije miješati ni sa kakvim drugim deterdžentom
- 2.1.14
- 2.1.15 Dezinfekcija rastvorom za izbjeljivanje djeluje 24 sata
- 2.1.16 Dezinfekcija se može postići korištenjem 70% rastvora alkohola

Meke površine, poput podova, tepiha, zavjesa

- Čišćenje površina sapunom i vodom, ili sredstvima koja su namijenjena za čišćenje takvih površina
- Korištenjem tople vode i sredstava za hemijsko čišćenje
- Elektronski uređaji poput tableta, ekrana osjetljivih na dodir, tastatura, daljinskih upravljača i bankomata
- Prekrivanje elektronskih uređaja materijalima koji se mogu prebrisati
- Korištenje vlažnih maramica ili sprejeva sa najmanje 70% alkohola, tako da površina bude sasvim suha

Pranje odjeće, peškira i posteljine

- Korištenjem tople vode i potpuno suhih materijala
- Nositi jednokratne rukavice kod rukovanja prljavim vešom zaražene osobe
- Potrebno je paziti da se ne pomiješa odjeća zaražene osobe sa odjećom ostalih osoba
- Odmah po završetku rada skinuti rukavice i oprati ruke

Čišćenje i dezinfekcija zgrade ili objekta ako je neka osoba zaražena

- Izolirati sve prostore koje je koristila zaražena osoba
- Otvoriti vanjska vrata i prozore u cilju povećanja cirkulacije zraka u prostoru
- Sačekati 24 sata prije čišćenja odnosno dezinfekcije, ili čekati što duže moguće
- Očistiti i dezinficirati sve površine koje je koristila zaražena osoba, kao što su uredi, toaleti, zajednički prostori, i zajedničke elektronske naprave, kao što su tableti, ekrani osjetljivi na dodir, tastature, daljinski upravljači, i bankomati
- Nakon pravilne dezinfekcije, prostor se može otvoriti za upotrebu
- Radnici koji nemaju blizak kontakt sa inficiranom osobom mogu se vratiti na posao odmah nakon dezinfekcije, odnosno u skladu sa uputstvima zdravstvenih vlasti

Dodatne osnovne situacije kada treba prati ruke:

- Nakon ispuhivanja nosa, kašljanja ili kihanja

- Nakon korištenja toaleta
- Prije jela odnosno pripreme hrane
- Nakon kontakta sa životinjama ili ljubimcima
- Prije i nakon pružanja rutinske brige drugoj osobi koja treba pomoć, kao što je dijete

Menadžment se treba pobrinuti da obučeni zaposleni o svim gore navedenim stavkama, uz pažljivo praćenje i rad sa različitim odjelima u cilju osiguranja da instrukcije i politike obuhvate sigurnost svih.

Ulaz u hotel i javne površine

- 2.1.17 Pobrinuti se da je cijeli objekat potpuno steriliziran od strane akreditiranog organa prije stavljanja u funkciju
- 2.1.18 Osigurati mehanizme, procedure i organizacione smjernice, i postaviti panoje koji naglašavaju značaj pridržavanja načela fizičkog distanciranja
- 2.1.19 Odrediti kliniku i doktora za svaki hotel, odnosno uspostaviti vezu sa medicinskom ustanovom odnosno klinikama za slučaj potrebe
- 2.1.20 Provjeriti kvalitet lične zaštitne opreme (LZO) i sredstava za dezinfekciju
- 2.1.21 Pobrinuti se da se zabave i vjenčanja unutar hotela (podložno reviziji u skladu sa razvojem zdravstvene situacije) mogu održati uz poštivanje fizičke distance od 1,5 metra i relevantnih higijenskih mjera
- 2.1.22 Pobrinuti se da se sve noćne aktivnosti u hotelu (podložno reviziji u skladu sa razvojem zdravstvene situacije) mogu održati uz poštivanje fizičke distance od 1,5 metara i relevantnih higijenskih mjera
- 2.1.23 Izdvojiti jedan sprat hotela za karantin potvrđenih ili sumnjivih slučajeva
- 2.1.24 Utvrditi siguran način odlaganja svih vrsta otpada iz objekta 3-4
- 2.1.25 Obustaviti usluge parkiranja automobila od strane poslužitelja u ovom periodu
- 2.1.26 Tretirati iskorištenu ličnu zaštitnu opremu (LZO) (kao što su zaštitna odjela, maske, rukavice itd.) kao opasni otpad i odlagati je u posebne crvene vreće za bio-hazardni otpad
- 2.1.27 Osigurati dostupnost sredstava za higijenu ruku, rukavica i maski na svakoj tački ulaza i izlaza
- 2.1.28 Osigurati redovnu dezinfekciju svih ulaza i površina za koje se smatra da su izložene visokom prometu
- 2.1.29 Jasno označiti razmak fizičke distance na podu
- 2.1.30 Onemogućiti rad svih ekrana osjetljivih na dodir unutar objekta
- 2.1.31 Mjeriti temperaturu gostiju pri svakom ulasku odnosno preporučuje se da objekat raspolaže termalnim skenerima instaliranim na hodnicima, ili na ulazu na mjesta gdje se uzima hrana i piće kako bi se osiguralo da svi budu podvrgnuti mjerenju temperature.
- 2.1.32 Koristiti metoda elektronskog plaćanja u postupcima prodaje
- 2.1.33 Postaviti posebna sredstava za čišćenje u toalete u cilju njihove dezinfekcije nakon svake upotrebe
- 2.1.34 Redovna dezinfekcija svih ulaza i površina koje se smatraju površinama izloženim visokom prometu odnosno područja čestog dodira
- 2.1.35 Redovno pražnjenje korpi za otpad
- 2.1.36 Isključiti sva električna sušila za ruke
- 2.1.37 Dezinficirajuće maramice postaviti unutar prostora toaleta/WC-a
- 2.1.38 Poster sa informacijama o COVID-19 se trebaju postaviti u holu na različitim lokacijama, i na više jezika
- 2.1.39 Svi leci, brošure, magazini itd. se trebaju skloniti iz ulaza odnosno lobija hotela
- 2.1.40 Moraju se postaviti pregrade ili zidovi od pleksiglasa na pultove recepcije
- 2.1.41 Prestati gostima davati vlažne ubruse pri dolasku
- 2.1.42 Zaposlenici trebaju izbjegavati korištenje istih radnih pomagala
- 2.1.43 Dezinficirati sredstva za rad, poput olovaka, telefona, kartica za sobe, tastatura, tableta, itd.

- nakon svake upotrebe
- 2.1.44 Proceduru registracije treba promijeniti i preći na elektronske procedure ili preko aplikacije instalirane na mobilne telefone, ili koristiti jednokratne olovke
- 2.1.45 Bankomate treba prebrisati nakon svake transakcije
- 2.1.46 Hotelski poslužitelj mora očistiti i dezinficirati ručke prtljage i kolica kada gosti uđu u hotel
- 2.1.47 Vršiti redovnu dezinfekciju svih javnih prostora
- 2.1.48 Postaviti sterilne otirače na ulazu u hotelski objekat u cilju dezinficiranja obuće prije ulaska u zgradu
- 2.1.49 Izbjegavanje ručnog pregleda osoba (mjerjenja temperature) i maksimalno se oslanjati na uređaje za pregled sa distance, bez ostvarivanja kontakta sa klijentom

Recepcija i poslužitelji u lobiju hotela

- 2.1.50 Imaju dovoljno znanja o COVID-19 kroz aktivnosti jačanja i razvoja svijesti u odjelu
- 2.1.51 Znaju kako reći gostu koji ima respiratorne probleme da ostane u svojoj sobi dok ga ne pregleda ljekar
- 2.1.52 Trebaju raspolagati informacijama o putovanju u i iz zemalja u kojima je raširen COVID-19
- 2.1.53 Mogu dati broj telefona zdravstvenih ustanova, medicinskih centara, javnih i privatnih bolnica, i centara za pomoć kojima se gosti mogu obratiti kad god postoji mogućnost da su zaraženi
- 2.1.54 Prostor recepcije treba sadržavati i medicinski paket, sa higijenskim maramicama, maskama za lice, rukavicama, ogrtačem dužine do poda i dugih rukava, vrećom za otpad kako bi se uklonio bio-hazardni materijal na lokacije određene u skladu sa propisima ministarstava zdravlja i okoliša
- 2.1.55 Gosti i zaposleni se ne trebaju rukovati, a ruke treba čistiti trljanjem alkoholom ili pranjem sapunom i vodom
- 2.1.56 Ruke se moraju čistiti nakon razmjene predmeta poput novca ili kreditnih kartica
- 2.1.57 U lobiju diskretno smjestiti korpu za odlaganje lične zaštitne opreme (LZO)

Liftovi

- 2.1.58 Pridržavati se fizičke distance
- 2.1.59 Ne dodirivati lice nakon pritiskanja dugmadi u liftu
- 2.1.60 Prati ruke sapunom ili koristiti sredstvo za dezinfekciju ili alkohol
- 2.1.61 Izbjegavati ulazak u lift sa većim brojem ljudi
- 2.1.62 Ne naslanjati se na zidove lifta
- 2.1.63 Treba postaviti znakove koji će pokazivati gdje i kako pravilno stati, na primjer oni koji su pored zida trebaju se okrenuti ka zidu, a oni u sredini se ne trebaju okrenuti jedni prema drugima
- 2.1.64 Gosti mogu koristiti samo 30% kapaciteta lifta, osim kad se radi o članovima iste porodice odnosno grupi koja putuje zajedno.

Hotelsko osoblje

- 2.1.65 Poštivati procenat radne snage koji preporučuju relevantni organi i menadžment hotela
- 2.1.66 Ima dovoljna znanja o Covid-19 provođenjem aktivnosti jačanja i razvoja svijesti u svom odjelu
- 2.1.67 Pobrinuti se da osoblje ima potvrde da nemaju virus prije nego što počnu raditi u objektu
- 2.1.68 Svakodnevno mjeriti temperaturu zaposlenih
- 2.1.69 Osigurati privatni smještaj i izolatorij za zaposlene
- 2.1.70 Svakodnevno ažurirati listu bolovanja osoblja, razlog za odsustvo i očekivani datum povratka na posao
- 2.1.71 Pobrinuti se da zaposleni nose maske i rukavice i da potpuno pokrivaju kosu prije nego što uđu u radni prostor

- 2.1.72 Pridržavati se sigurnosne distance između zaposlenih
- 2.1.73 Postaviti znakove upozorenja koji obavezuju zaposlene u svim objektima na kontinuiranu dezinfekciju, držanje distance, nošenje maski, često pranje ruku, kao i pranje predmeta koje koriste
- 2.1.74 Postaviti sredstvo za dezinfekciju na ulazu za zaposlene

Ormarići i garderobe za osoblje

- 2.1.75 Pobrinuti se za čišćenje površina i tačaka koje se dodiruju
- 2.1.76 Dozatori za sapun, sredstvo za dezinfekciju ruku i za jednokratne papirne ubruse itd. moraju se provjeravati i čistiti više puta u toku dana
- 2.1.77 Isključivanje ili uklanjanje električnih sušila za ruke
- 2.1.78 Odrediti broj zaposlenih u svakoj smjeni tako da se ispoštuje fizička distanca
- 2.1.79 Uniforme zaposlenih se moraju prati svaki dan

Restoran za zaposlene

- 2.1.80 Zaposleni moraju između sebe držati sigurnosnu distancu
- 2.1.81 Čišćenje i dezinfekcija kafeterije nakon svake upotrebe, svakodnevno
- 2.1.82 Pobrinuti se da u restoranu nikada nije više od 50% zaposlenih u isto vrijeme
- 2.1.83 Usluga švedskog stola nije dozvoljena

Gosti

- 2.1.84 Postaviti uređaje za dezinfekciju na ulazu
- 2.1.85 Dezinfekcija prtljage gostiju prije dolaska u hotel i kod odlaska
- 2.1.86 Obaveza svih posjetilaca da nose maske i rukavice
- 2.1.87 Preporuka posjetiocima da koriste metode elektronskog plaćanja

Standardi tehničkih usluga i usluga održavanja

- 2.1.88 Postoji dovoljno znanja o COVID-19 kroz provođenje aktivnosti jačanja i razvoja svijesti u odjelu, pogledati odgovarajući odjeljak
- 2.1.89 Sva voda koja se koristi treba se tretirati u skladu sa lokalnim propisima i standardima u zemlji
- 2.1.90 Provjeriti da li mašine za suđe i veš pravilno rade, posebno da li pravilno griju
- 2.1.91 Provjeriti stanje filtera i održavati adekvatnu brzinu zamjene zraka u prostoriji
- 2.1.92 Provjeriti da li oprema za ventilaciju, promjenu zraka i smanjenje vlažnosti u zatvorenim bazenima pravilno rade kako bi se izbjeglo širenje zaraze
- 2.1.93 Redovno provjeravati da li dozatori sapuna, sredstva za dezinfekciju i ubrusa pravilno rade
- 2.1.94 Pridržavati se sigurnosne distance između zaposlenih
- 2.1.95 Kao i u normalnim okolnostima, potrebno je posvetiti pažnju stanju filtera i održavanju pravilne izmjene zraka u zatvorenom prostoru

Isporuka dobavljača u prihvatnim prostorima

- 2.1.96 Ugovarači i dobavljači roba i usluga trebaju primjenjivati sigurne metode rada i trebaju imati uspostavljen sistem za sprječavanje širenja COVID-19
- 2.1.97 Čišćenje i dezinfekcija svih prostora nakon završetka smjene
- 2.1.98 U prostoru za istovar se moraju postaviti sredstva za dezinfekciju ruku
- 2.1.99 Lica koja vrše isporuku moraju proći provjeru temperature
- 2.1.100 Osigurati poštivanje najviših higijenskih standarda, od istovara iz kamiona i cijelim putem do skladišnih prostorija
- 2.1.101 Izbjegavati kontakt sa licem koje vrši isporuku

- 2.1.102 Osoblje mora nositi maske i rukavice
- 2.1.103 Na podu treba jasno označiti udaljenost od 1,5 metara, čega se treba pridržavati
- 2.1.104 Sve zajedničke površine, prostori/tačke dodira moraju se pravilno očistiti i dezinficirati
- 2.1.105 Pobriniti se da konzervirane namirnice budu dezinficirane i sigurne za upotrebu
- 2.1.106 Pobriniti se da ambalaža bude u skladu sa traženim standardima i da nije oštećena u transportu
- 2.1.107 Pobriniti se da su svježe voće, povrće i smrznuta hrana itd., kao i sve dostavljene stavke, u skladu sa higijenskim standardima
- 2.1.108 Provjera kvaliteta robe
- 2.1.109 Prihvatni prostor treba biti lociran na takvom mjestu da se roba može brzo istovariti, provjeriti / pregledati, preuzeti, i potom lako prenijeti u različita skladišta, podrumne, kuhinje i druge prostore
- 2.1.110 Prostor predviđen za prihvatni dio treba biti dovoljno veliki da može primiti veliku količinu roba, i treba biti pogodan za čišćenje i pranje
- 2.1.111 Naručene robe trebaju biti umotane u najmanje dva sloja plastike, a ambalažu treba odložiti nakon otvaranja kamiona, prije nego što počne postupak istovara, i prije nego što dođe do restorana
- 2.1.112 Supervizor treba provjeriti temperaturu hlađenja u kamionu kod prijema robe

Služenje hrane i pića

- 2.1.113 Imaju dovoljno znanja o COVID-19 kroz provođenje aktivnosti jačanja i razvoja svijesti u svom odjelu
- 2.1.114 Hotel se mora pobrinuti za pridržavanje opštih standarda i praksi higijene osoblja, uključujući često pranje ruku i sprječavanje kontaminacije
- 2.1.115 Osoblje treba nositi rukavice, često ih mijenjati, i opetovano koristiti sredstvo za dezinfekciju ruku
- 2.1.116 Toplu hranu treba služiti na temperaturi iznad 57°C (135° F), a hladnu hranu ispod 5°C (41°F)
- 2.1.117 Posluživanje sa švedskog stola se u potpunosti obustavlja osim, ako je moguće, kada ga na stol gostiju servira jedna osoba
- 2.1.118 Mašine za kafu, bezalkoholna pića i sl. moraju se čistiti i dezinficirati, posebno dijelovi koje dodiruje najveći broj korisnika
- 2.1.119 Pridržavati se uobičajene procedure kod pranja stolnjaka, posuđa i pribora za jelo, i njihova dezinfekcija u mašini za suđe
- 2.1.120 Sušenje se vrši jednokratnim papirnim ubrusima
- 2.1.121 Postaviti stolove tako da udaljenost između naslona jedne stolice i naslona druge stolice bude veća od 1,5 metara
- 2.1.122 Nakon svakog obroka izvršiti dezinfekciju stolova
- 2.1.123 Podijeliti stolove za veće grupe gostiju u manje grupe
- 2.1.124 Pobriniti se da sredstva za dezinfekciju ruku budu lako dostupna na različitim mjestima u objektu
- 2.1.125 Na podu jasno označiti razmak fizičke distance
- 2.1.126 Što se tiče rasporeda sjedenja i rasporeda za stolom, dozvoljeno je da za istim stolom sjedi najviše četiri osobe, i to tako da između stolova bude prostor od 2.5 metra
- 2.1.127 Preporučuje se da objekat raspolaže termalnim skenerima instaliranim na hodnicima, ili na ulazu na mjesta gdje se uzima hrana i piće kako bi se osiguralo da svi budu podvrgnuti mjerenju temperature. Osobama sa povišenom temperaturom neće se dopustiti ulazak, uključujući zaposlene i posjetioce
- 2.1.128 Grickalice i začini trebaju biti pojedinačno pakovani i hermetički zatvoreni
- 2.1.129 Sol i biber se donose na zahtjev i u individualnoj vrećici
- 2.1.130 Odrediti jednog zaposlenog da uzima narudžbu na mjestu prodaje, tako da ne dolazi veći broj zaposlenih u dodir sa istim ekranom, a ekran se treba dezinficirati nakon svake

- upotrebe
- 2.1.131 Svi kuhari trebaju nositi maske i rukavice, i pridržavati se higijenskog protokola za pranje ruku i dezinfekciju pribora/pomagala za kuhanje
 - 2.1.132 Gosti obroke preuzimaju u restoranu i konzumiraju ih u sobama, uz upotrebu okolišno prihvatljive ambalaže
 - 2.1.133 Preporučuje se usvajanje tehnologije koja gostima omogućuje da koristeći QR kodove pogledaju online menije
 - 2.1.134 Dijeliti jednokratne menije
 - 2.1.135 Pobrinuti se da se sve namirnice kojima je istekao rok trajanja uklone iz prostora kuhinje
 - 2.1.136 Pridržavati se sigurnosne distance između zaposlenih
 - 2.1.137 Poštivanje standarda koje propisuje Uprava za sigurnost hrane BiH u vezi sa pripremom hrane u restoranu
 - 2.1.138 Dezinfekcija konzervi hrane, povrća i voća prije upotrebe odnosno smještanja u frižidere
 - 2.1.139 Priprema, čišćenje i dezinfekcija mjesta za čuvanje namirnica
 - 2.1.140 Čvrsto umotavanje hrane, i odbacivanje ambalaže neposredno nakon raspakivanja
 - 2.1.141 Zapaljiva sredstva za dezinfekciju, kao što su sprejevi ili alkohol, ne smiju se koristiti u restoranima ili objektima
 - 2.1.142 Sredstva za dezinfekciju trebaju biti izvan prostora za pripremu hrane, i trebaju se čuvati na zatvorenom mjestu

Kuhinja

- 2.1.143 Svi zaposleni moraju nositi rukavice i maske za lice, a rukavice se moraju mijenjati nakon pripreme svakog obroka
- 2.1.144 Kuhinjsko osoblje mora nositi uniformu (kecelje, kape, rukavice i maske). Uniforme se moraju prati svaki dan
- 2.1.145 Svi proizvodi i ambalaža se moraju dezinficirati. Povrće i voće se mora oguliti prije nego što se unese u glavnu kuhinju
- 2.1.146 U kuhinji se striktno mora poštovati fizička distanca od 1,5 metra

Osoblje za održavanje higijene u kuhinji

- 2.1.147 Osoblje mora oprati ruke prije posla, između pojedinačnih procedura, između stavljanja prljavog suđa u mašinu i spremanja čistog suđa, ili kad promijene lokaciju
- 2.1.148 Ručke vrata, ladice, pečati, ručke kolica se trebaju čistiti i dezinficirati svaki sat, kao i na kraju svakog dana
- 2.1.149 Osoblje koje održava higijenu treba nositi jednokratne kecelje, kape, rukavice i maske, i mijenjati ih svaki sat
- 2.1.150 Uniforme se moraju prati svaki dan

Dostava hrane

- 2.1.151 Obavezno nositi zaštitnu odjeću tokom pripreme hrane, pakovanja i dostave
- 2.1.152 Obavezno zatvarati unutrašnje i vanjske restoranske prostore i ne koristiti ih za posluživanje gostiju
- 2.1.153 Usklađenost sa zdravstvenim uslovima koje izda Uprava za sigurnost hrane BiH, entitetske, opštinske ili druge nadležne vlasti
- 2.1.154 Osigurati mehanizme, procedure i organizacione smjernice koje naglašavaju neophodnost pridržavanja osnova fizičke distance (adekvatne sigurnosne distance)
- 2.1.155 Zabrana korištenja uređaja za klimatizaciju, osim kada se 100% zraka unosi izvana
- 2.1.156 Uspostaviti privremene prepreke kojima će se označiti putevi kretanja za osoblje, u cilju osiguranja adekvatne sigurnosne distance
- 2.1.157 Osoba koja izdaje račune se treba nalaziti izvan prostora za pripremu hrane
- 2.1.158 Izdvojiti radnike koji vrše dostavu hrane kućama od ostalih zaposlenih u objektu jer oni

- dolaze u dodir sa drugim ljudima tokom isporuke hrane, i ne treba im dopustiti trajan ulazak u objekat
- 2.1.159 Obaveza korištenja materijala koji zadovoljavaju standarde za hranu, a koje odobri Uprava za sigurnost hrane BiH
 - 2.1.160 Zabrana korištenja metalnog i ne-metalnog pribora za jelo koji donesu klijenti
 - 2.1.161 Obaveza smještanja hrane (narudžbe) u čvrsto zatvorene vreće, a kutije za isporuku moraju se dezinficirati prije stavljanja hrane, a vreće i kutije se moraju zapečatiti i čvrsto zatvoriti da bi ih otvorio kupac nakon isporuke
 - 2.1.162 Zabrana zapošljavanja radnika mlađih od 18 i starijih od 60 godina
 - 2.1.163 Obaveza postavljanja menija i cijena jela na ulazu u objekat i na stranice objekta na društvenim medijima, ako ih ima
 - 2.1.164 Obaveza naplate od kupaca isključivo elektronskim putem
 - 2.1.165 Obaveza pripreme toplih obroka (hrane koja se kuha na visokim temperaturama)
 - 2.1.166 Neophodno je utvrditi siguran način uklanjanja svih vrsta otpada iz objekta

Korištenje i dezinfekcija nargila

- 2.1.167 Omogućiti konzumaciju nargile na određenim mjestima u hotelskom objektu, uz osiguranje kvalitetnog prozračivanja
- 2.1.168 Periodična mjerenja temperature svih zaposlenih koji pružaju usluge pušenja nargile
- 2.1.169 Održavanje propisane distance između stolova
- 2.1.170 Potpuna dezinfekcija nargile prije i nakon upotrebe svakog klijenta. Svi dijelovi nargile se trebaju očistiti kako iznutra tako i izvana korištenjem sapuna i vode, i trebaju se dezinficirati korištenjem međunarodno odobrenih sredstava za dezinfekciju u skladu sa opštim zdravstvenim uputama i uvjetima
- 2.1.171 Korištenje parnog sterilizatora za sve dijelove nargile, izvana i iznutra
- 2.1.172 Zamjena vode u posudi nargile prije i nakon svake upotrebe, i upotreba čiste vode sa sterilnom substancijom koja nije štetna po zdravlje i ne utiče na okus
- 2.1.173 Korištenje jednokratnih steriliziranih usnika, koji se trebaju donijeti u originalnom pakovanju i otvoriti pred gostom neposredno pred upotrebu
- 2.1.174 Pobrnuti se da se nargila koristi samo jednom dnevno, nakon što je detaljno očišćena i sterilizirana
- 2.1.175 Svo osoblje koje posluhuje nargilu obavezno je pridržavati se opštih pravila zdravstvene zaštite tako što će nositi posebne uniforme, maske i rukavice, i posvećivati punu pažnju ličnoj higijeni
- 2.1.176 Služenje nargile nije dozvoljeno osobama mlađim od 18 i starijim od 65 godina
- 2.1.177 Služiti nargilu na vanjskim terasama i otvorenim prostorima

Pospremanje

- 2.1.178 Posjedovanje dovoljno znanje o COVID-19 kroz provođenje aktivnosti jačanja i razvoja svijesti u svom odjelu
- 2.1.179 Osiguranje dostupnosti posebnih sredstava za čišćenje toaleta kako bi se toaleti dezinficirali nakon svake upotrebe
- 2.1.180 Posebnu pažnju posvetiti predmetima koji se često dodiruju, kao što su drške, dugmad u liftu, rukohvati, prekidači za svjetlo, šteke na vatima, itd.
- 2.1.181 Izraditi poseban plan čišćenja i dezinfekcije u nekoliko dana nakon napuštanja hotela za slučajeve da zaraženi gost ili zaposlenik boravi u objektu, ili ako im se dijagnosticira COVID-19
- 2.1.182 Potrebno je dati instrukcije da se veš pere na većoj temperaturi, 70°C ili više
- 2.1.183 Predmete za jednokratnu upotrebu, kao ubrusi za ruke, rukavice, maske, odložiti u kontejner sa poklopcem i iznijeti u skladu sa propisima i standardima hotela
- 2.1.184 Obučiti osoblje koje obavlja čišćenje kako da koristi ličnu zaštitnu opremu (LZO) i kako da obavlja higijenu ruku neposredno nakon skidanja LZO i nakon završetka postupaka čišćenja

- i dezinfekcije
- 2.1.185 Svakodnevno prozračivati sve zajedničke prostorije i prostore
 - 2.1.186 Osoblje koje posprema hotel obavezno je obavijestiti upravu ili recepciju o svim eventualnim zaraženim osobama koje borave u sobi
 - 2.1.187 Odjeća i posteljina osoba u izolaciji treba se ubaciti u vreće odvojeno od vreća namijenjenih drugim gostima, i odvojeno dezinficirati i oprati na visokoj temperaturi od 70 stepeni Celzijusa, u skladu sa propisima Svjetske zdravstvene organizacije
 - 2.1.188 Otpad treba prikupiti i čvrsto zatvoriti prije odlaganja na posebno mjesto za odlaganje otpada
 - 2.1.189 Potpuno izbjegavati direktan dodir sa osobama u izolaciji
 - 2.1.190 Dostavljanje novih pokrivača ili ručnika gostu kroz vrata od strane za to određenog osoblja
 - 2.1.191 Čuvanje korištenih pokrivača na odgovarajućem, sigurnom i određenom mjestu skladištenja dok ne dođu individualni rezultati testiranja
 - 2.1.192 Dezinfekcija soba svakog dana, a hodnika svakog sata
 - 2.1.193 Pridržavati se sigurnosne distance između zaposlenih
 - 2.1.194 Treba postojati poseban plan čišćenja i dezinfekcije za situacije kada zaraženi gosti ili zaposleni borave u objektu ili je utvrđena njihova zaraza COVID-19 u roku od nekoliko dana nakon napuštanja objekta
 - 2.1.195 Pisane preporuke za kvalitetnije čišćenje i dezinfekciju trebaju sadržavati opis poboljšane procedure čišćenja, upravljanja čvrstim otpadom, i nošenja lične zaštitne opreme (LZO)
 - 2.1.196 Sve površine koje su uprljane respiratornim izlučevinama ili drugim tjelesnim tečnostima zaražene osobe(a) trebaju se isprati čistom vodom, nakon što se izlože 10-minutnom kontaktu sa hlorom
 - 2.1.197 Osoblje treba znati kako se pobrinuti da ne dođe do dezintegracije izbjeljivača i kako ga isprati nakon 10 minuta
 - 2.1.198 Kad se ne može koristiti izbjeljivač, npr. na telefonima, daljinskim upravljačima, ručkama na vratima, dugmadi u liftu, itd., koristi se 70% alkohol

Higijenske smjernice specifične za hostele i B&B

- 2.1.199 Dodijeliti višekrevetne sobe gostima iz iste grupe ili članovima iste porodice
- 2.1.200 Ograničiti upotrebu pogodnosti koje koristi više ljudi
- 2.1.201 Dodijeliti kupatila i toalete određenim grupama gostiju
- 2.1.202 Primjenjivati ostale smjernice kao za hotele

Higijenske smjernice za bazene

- 2.1.203 Zabraniti korištenje bazena ugroženim grupama; postaviti plakat na ulaz u bazen kojim se podiže svijest među korisnicima (ugrožene grupe, prema SZO, uključuju starije osobe, trudnice, osobe sa kroničnim respiratornim teškoćama, dijabetičare, oboljele od kancera koji se liječe, oboljele od kardio-vaskularnih bolesti i hipertenzije)
- 2.1.204 Ograničiti broj korisnika bazena u skladu sa kapacitetom bazena (1 kupač na 3 m² površine bazena)
- 2.1.205 Postaviti plakate u prostoru gdje borave gosti koji sadrže informacije o poduzetim mjerama u cilju ograničenja broja
- 2.1.206 kupača i podsjećaju na obavezu tuširanja sapunom prije svakog ulaska u bazen
- 2.1.207 Odabrati jednog člana osoblja da uređuje ulazak gostiju u bazen i da ih poziva da poštuju
- 2.1.208 propisane mjere zaštite zdravlja
- 2.1.209 Postaviti dozatore gela za tuširanje u prostoru za tuširanje prije ulaska u bazen
- 2.1.210 Mokri čvorovi za goste trebaju biti opremljeni dozatorima sapuna, jednokratnih ubrusa i korpom za otpatke sa pedalom
- 2.1.211 Hidro-alkoholni dozator gela mora biti dostupan blizu gostiju i zaposlenih na bazenu

- 2.1.212 Osigurati dezinfekciju vode u bazenu obaveznim korištenjem dozirnih pumpi u ispravnom stanju kojima se održava nivo hlora na nivou propisanom važećim lokalnim propisima
- 2.1.213 Poslije svakog servisa mora se izvršiti šok dezinfekcija vode u bazenu
- 2.1.214 Povećati učestalost praćenja količine hlora i pH parametara na jednom u 2 sata, a sadržaja stabilizatora na jednom u 2 dana
- 2.1.215 Pridržavati se distance od najmanje 1,5 metra između stolica odnosno ležaljki oko bazena
- 2.1.216 Čistiti i dezinficirati bazenski namještaj (ležaljke, stolice, stolove, kao i sve površine koje se mogu dotaći rukom) nakon svakog gosta
- 2.1.217 Mora se utvrditi procedura upravljanja rizikom od zagađenja COVID-19 za korištenje tobogana, zajedno sa neophodnim kontrolnim procedurama
- 2.1.218 U slučaju nemogućnosti primjene gore navedenih pravila, zabranjuje se korištenje bazena

Higijenske smjernice koje se primjenjuju na plaže

- 2.1.219 Pridržavati se distance od 1,5 metra između ležaljki
- 2.1.220 Čistiti i dezinficirati plažni namještaj (ležaljke, stolice, stolove, kao i sve površine koje se mogu dotaći rukom) nakon svakog gosta
- 2.1.221 Mokri čvorovi za goste trebaju biti opremljeni dozatorima sapuna, jednokratnih ubrusa i korpom za otpatke sa pedalom
- 2.1.222 Hidro-alkoholni dozator gela mora biti dostupan u blizini gostiju i zaposlenih na bazenu

Wellness centri

- 2.1.223 Mjeriti temperaturu (bez-kontaktним toplomjerom) svakog gosta u centru pri dolasku, a u slučaju sumnje gostu se neće dopustiti ulazak u centar
- 2.1.224 U prostoru recepcije postaviti dozatore hidro-alkoholnog gela i postere koji podsjećaju goste da dezinficiraju ruke
- 2.1.225 Poštivati udaljenost od najmanje 1,5 metra između klijenata u čekaonicama.
- 2.1.226 Obustaviti usluge turskog kupatila
- 2.1.227 Vršiti redovnu dezinfekciju radnih površina, fotelja i sofa, brošura koje opisuju tretmane i svih površina koje se mogu dotaći rukom
- 2.1.228 Redovna dezinfekcija svih prostora, opreme i kozmetičkog materijala nakon svakog gosta
- 2.1.229 Osoblje uvijek mora nositi maske i poštivati ista pravila higijene pranja ruku, kao i distance
- 2.1.230 Pojačati plan čišćenja / dezinfekcije toaleta za goste, uključujući dezinfekciju kvaka na vratima, slavina, ručice na vodokotliću, kao i svih drugih površina koje se mogu dotaći rukom
- 2.1.231 Filteri klime i cijevi za klimatizaciju / jedinice klime se moraju čistiti i dezinficirati najmanje jednom sedmično
- 2.1.232 Pridržavati se higijenskih pravila u sauni (samo jedan gost po kabini saune), uz čišćenje i dezinfekciju prije i nakon gosta
- 2.1.233 Veš mora proći ciklus pranja deterdžentom na temperaturi od 65 °C najmanje 10 minuta, odnosno 71 °C najmanje tri minute

Sportski centri

- 2.1.234 Ograničiti broj gostiju u skladu sa površinom prostora, i pridržavati se fizičke distance od najmanje 1,5 metra
- 2.1.235 Odlučiti se za fizičku aktivnost na otvorenom
- 2.1.236 Gel za dezinfekciju ruku mora biti dostupan
- 2.1.237 Postaviti plakate kojima se gosti pozivaju da dezinficiraju ruke
- 2.1.238 Obustaviti sve aktivnosti koje podrazumijevaju blizak fizički kontakt između osoba
- 2.1.239 Dezinficirati opremu za animaciju i sport (bicikle, ležaljke, ručke reketa, lukove, strijele,

- pikada, šahovske figure, itd.) prije i poslije svakog gosta
- 2.1.240 Obaveza poštivanja sigurnosne distance između sprava u sportskim dvoranama

Prostori za rekreaciju i zabavu djece

- 2.1.241 Poštivati udaljenost tokom predstava na otvorenom i izbjegavati svaku aktivnost koja može dovesti do okupljanja previše ljudi
- 2.1.242 Osigurati dovoljne količine gela za dezinfekciju na igralištima i mini klubovima
- 2.1.243 U mini klubovima i igralištima planirati često čišćenje i dezinfekciju opreme
- 2.1.244 Supervizori zaduženi za mini klubove moraju strogo voditi računa o ličnoj higijeni, uz često pranje odnosno dezinfekciju ruku, i obavezno nošenje maski
- 2.1.245 Ograničiti broj ljudi koji istovremeno koriste dječiji klub, i provoditi redovnu dezinfekciju svih igračaka
- 2.1.246 Obavezno se pridržavati sigurnosne distance između sprava na igralištima
- 2.1.247 Obavezno nošenje maski za svu djecu stariju od dvije godine

Seminari, konferencije, sastanci i specijalni događaji

2.1.248 Prostorije za seminare i konferencije

- 2.1.248.1 Kapacitet prostorije se mora smanjiti za 50% uz poštivanje minimalne distance od 1,5 metra između stolica, i minimalne distance od 2,5 metra između stolova
- 2.1.248.2 Pauze za kafu se provode u istoj prostoriji, bez mogućnosti samo-posluživanja
- 2.1.248.3 Postavljanje dozatora hidro-alkoholnog gela u na ulazu u prostorije i postera koji podsjećaju goste da dezinficiraju ruke
- 2.1.248.4 Prostorije se moraju redovno prozračivati

2.1.249 Čišćenje i dezinfekcija

- 2.1.249.1 Svakoj prostoriji za sastanke se dodjeljuje poseban mokri čvor za goste, koji treba biti opremljen dozatorima sapuna i jednokratnih papirnih ubrusa
- 2.1.249.2 Dobro prozračiti prostoriju prije i poslije svake upotrebe
- 2.1.249.3 Redovna dezinfekcija stolova, stolica, rukohvata, itd.
- 2.1.249.4 Pojačati plan čišćenja / dezinfekcije za toalete za goste, uključujući dezinfekciju kvaka na vratima, slavina, ručice na vodokotliću, kao i svih drugih površina koje se mogu dotaći rukom
- 2.1.249.5 Čaše i šolje moraju ili biti jednokratne, ili od stakla, uz strogu obavezu i instrukcije u pogledu primjene pravila pranja i dezinfekcije za čaše na $T^{\circ} > 80^{\circ}C$ za pranje stakla, odnosno pridržavanje propisa o doziranju sredstva za dezinfekciju kod korištenja sistema pranja u tri korita
- 2.1.249.6 Rukohvati stolica i druge površine koje gosti često dotiču moraju se dezinficirati nakon što svi učesnici napuste prostoriju

2.1.250 Higijenske mjere koje primjenjuju učesnici na konferencijama

- 2.1.250.1 Poštivati fizičku distancu u salama za konferencije (najmanje 1,5 metar)
- 2.1.250.2 Obavezno nošenje maske preko nosa i usta

2. USLUGE TRANSPORTA Taxi sa aerodroma

- 2.1.1 Osigurati sredstvo za dezinfekciju ruku u automobilu, a vozač mora nositi maske i rukavice, i periodično ih mijenjati
- 2.1.2 Dosljedno se pridržavati dezinfekcije ruku, i maska se nikako ne smije skidati u unutrašnjosti

taksija

- 2.1.3 Ne primati putnike koji se ne pridržavaju pravila samo-zaštite (maska i rukavice)
- 2.1.4 Potpuna dezinfekcija vozila iznutra i izvana svakog dana prije početka rada
- 2.1.5 Dezinfekcija unutrašnjih i vanjskih ručki na vratima automobila poslije svakog putovanja
- 2.1.6 Potvrditi fizičku distancu i ne dopustiti putnicima da se voze na prednjem sjedištu, i ograničiti broj putnika na zadnjem sjedištu na dvoje.
- 2.1.7 Ne koristiti alkohol ili druge zapaljive supstance za dezinfekciju ruku u unutrašnjosti vozila
- 2.1.8 Ne dopustiti pušenje ni u kakvom vidu javnog prevoza

2.2 Turistički autobusi

- 2.2.1 Pripremiti autobus neposredno prije upotrebe i pobrinuti se da se dezinficiraju i očiste sve površine i sve staklene površine, i dezinficiraju ventilatori za zrak i klimu, kao i dugmad za svjetlo iznad sjedišta, kao i ručke i police u autobusu, ručke na vratima i sve druge površine koje se dodiruju.
- 2.2.2 Pobrinuti se da autobus ne prima više od 50% ukupnog kapaciteta koji je naveden u dozvoli vozila.
- 2.2.3 Nema potpunog zaustavljanja za preuzimanje i ispuštanje putnika usput, držati se tačke polaska i dolaska.
- 2.2.4 Stalno čistiti naslone i stolove za hranu na naslonima sjedišta
- 2.2.5 Na ulazu u turistički autobus postaviti sredstvo za dezinfekciju ruku
- 2.2.6 Na glavni ulaz postaviti znakove kojima se turisti podsjećaju na dezinfekciju ruku i pravila fizičke distance od jednog i po metra pri ulasku u autobus
- 2.2.7 Ne koristiti hladnjake u autobusu, i periodično čistiti wc
Pridržavati se pravila koje kaže: "nakon turista ne smije ostati nikakav trag", uz znak podsjećanja postavljen i u unutrašnjosti autobusa, tako da putnik sa sobom ponese sve prazne čaše i plastične vreće i baci ih vani
- 2.2.8 Dati vozaču dva primjerka "liste praćenja" za turističku grupu, od kojih jedan zadržava vozač, a drugi primjerak ide turističkoj agenciji/kompaniji, i oba se primjerka moraju čuvati najmanje šest mjeseci
- 2.2.9 Čišćenje i dezinfekcija autobusa iznutra i izvana nakon svakog turističkog programa ili putovanja
- 2.2.10 Nakon završetka turističkog programa, autobus se mora očistiti i dezinficirati, a poželjno je da se sačeka 6 sati prije nego što se započne postupak čišćenja koji će obuhvatiti svu dugmad, svjetla, ventilatore zraka iznad sjedišta, naslone svih sjedišta i stolove za hranu ugrađene u naslone
- 2.2.11 Kod čišćenja odnosno dezinfekcije unutrašnjosti autobusa, radnik koji čisti mora koristiti kompletno zaštitno odijelo koje se koristi u radu sa koronom, kao i masku i rukavice i specijalnu zaštitu za obuću
- 2.2.12 Čišćenje poda autobusa usisavanjem i pranje i dezinfekcija svakodnevno izvan autobusa
- 2.2.13 Čišćenje korpi za otpatke i zamjena vrećica u njima
- 2.2.14 Čišćenje i dezinfekcija toaleta u autobusu i postavljanje sapuna i sredstva za dezinfekciju, i ostavljanje specijalnih proizvoda za dezinfekciju u vodokotliće

2.3 Iznajmljivanje automobila

- 2.3.1 Zaposlenima osigurati sredstva za ličnu zaštitu (maske, rukavice i sredstva za dezinfekciju) i pridržavati se zabrane skidanja maski i rukavica tokom radnog vremena
- 2.3.2 Svakodnevna dezinfekcija ureda, prije početka i na kraju radnog vremena

- 2.3.3 Pridržavati se fizičke distance između zaposlenih i klijenata, tako da nikada u uredu nema više od tri osobe, uključujući zaposlene
- 2.3.4 Podijeliti zaštitnu opremu i informativne brošure za ličnu zaštitu
- 2.3.5 Detaljna dezinfekcija vozila tokom prijema i izdavanja
- 2.3.6 Pobrnuti se da vozilo ne koristi niko drugi osim osobe koja ga je iznajmila
- 2.3.7 Čuvati dokumentaciju u kojoj se navodi ime, adresa i broj telefona osobe koja je iznajmila vozilo

2.4 Opšti kriteriji

- 2.4.1 Osoblje nadležnih organa obavlja periodične preglede
- 2.4.2 Re-evaluacija procedura za rad hotelskih kapaciteta se vrši na osnovu izvještaja komiteta nadležnih vlasti i posjeta inspekcije
- 2.4.3 Ministarstvo zdravstva se mora bez odlaganja informisati o svim slučajevima sumnje na korona virus, pod prijetnjom krivične odgovornosti

3 TURISTIČKI RESTORANI

3.1 Opšte mjere

- 3.1.1 Dezinfekcija radnih mjesta prije početka rada (sveobuhvatna dezinfekcija) koju vrše specijalizirane kompanije
- 3.1.2 Zaposleni kojima je dozvoljen rad moraju biti dobrog zdravstvenog stanja i ne smiju bolovati od hroničnih bolesti, uz odobrenje doktora kojeg odobri kompanija
- 3.1.3 Potrebno je pripremati svakodnevne izvještaje koji sadrže podatke o izmjerenoj temperaturi zaposlenih, i provjere da nemaju simptome kašlja ili kihanja
- 3.1.4 U slučaju da je radnik izložen nekom oboljenju, zabranjeno mu je da se vrati na radno mjesto, osim ako ne dokaže da ne boluje od zaraznih odnosno prenosivih bolesti, i da nema korona virus, i to na trošak poslodavca
- 3.1.5 Restorani trebaju uspostaviti svakodnevnu evidenciju ulaska (ne može se koristiti elektronska evidencija uz pomoć otiska prsta)
- 3.1.6 Supervizor mora omogućiti mehanizme, procedure i ploče za signalizaciju koje će omogućiti dovoljnu sigurnosnu udaljenost između klijenata
- 3.1.7 Obrazovati zaposlene o virusu, njegovoj ozbiljnosti, brzom širenju i koje mjere opreza moraju poduzeti prije dolaska na radno mjesto
- 3.1.8 Restoran i svi servisi moraju biti dezinficirani prije dostave hrane i prije početka pripreme
- 3.1.9 Ukloniti sve oštećene namirnice iz mjesta gdje se čuvaju (hladnjaci i prostor za kuhanje)
- 3.1.10 Osigurati zaposlenicima sredstva za higijenu ruku, kao što je tečni sapun, sredstva za dezinfekciju i higijenske maramice na više mjesta u restoranu
- 3.1.11 Svi zaposleni moraju oprati ruke prije nego što počnu raditi i (svakih 30 minuta 20 sekundi), ili po potrebi
- 3.1.12 Osigurati kvalitetnu ventilaciju u svim dijelovima restorana
- 3.1.13 Sredstva za dezinfekciju trebaju biti izvan prostora za pripremu hrane, i trebaju se čuvati na zatvorenom mjestu
- 3.1.14 Zahtijevati od zaposlenih da nose ličnu zaštitnu opremu, kao što su maske za lice i rukavice (koje se mijenjaju u redovnim razmacima, kao i kad se zaprljaju)
- 3.1.15 Postaviti znakove upozorenja koji od zaposlenih traže da stalno čiste, održavaju udaljenost, nose maske, rukavice i peru suđe
- 3.1.16 Čišćenje i dezinfekcija korica za račun i uređaja za elektronsko plaćanje u slučaju elektronskog plaćanja poslije svakog korištenja

3.2 Blagovaonica i kuhinja

- 3.2.1 Redovno čišćenje radnog mjesta, a posebno dijelova sa kojima se ostvaruje kontakt (vrata i podovi) svakog sata
- 3.2.2 Zabraniti služenje "švedskog stola" i osloniti se na određene menije po narudžbi
- 3.2.3 Hrana se služi u određenim salonima unutar hotelskog objekta, gdje su restoranski stolovi postavljeni tako da ostavljaju najmanje 2,5 metra između stolova, i jedan metar između jedne osobe i osobe koja sjedi za drugim stolom, dok se stolovi za večeru spajaju ako je potrebno (spojiti stolove ako članovi porodice jedu zajedno, uvažavajući određenu distancu između pojedinaca)
- 3.2.4 Pribor za jelo se mora propisno dezinficirati prije posluživanja, i donosi za stol zajedno sa obrokom, postaviti sredstva za dezinfekciju i ubruse na svakom stolu, i na više mjesta unutar restorana rasporediti instrukcije kojima se gosti podsjećaju na odgovarajuće mjere
- 3.2.5 Radnici koji pripremaju hranu se moraju pridržavati dobrih praksi proizvodnje, uključujući korištenje lične zaštitne opreme kao što su maske i rukavice (zamijeniti ih odmah nakon što se kontaminiraju ili postanu vlažne), pokrivala za glavu i bradu, sigurnosne cipele kojima se osigurava sigurnost hrane (vrste koja ne utječe na hranu), kao i radnu odjeću ili kecelje
- 3.2.6 Strogo je zabranjeno nuditi nargilu u svim hotelskim prostorima
- 3.2.7 Topla hrana treba biti servirana na temperaturi višoj od 57 ° C, a hladna nižoj od 5° C
- 3.2.8 Sušenje i brisanje se vrši jednokratnim ubrusima i papirnim ubrusima koji se odmah bacaju
- 3.2.9 Restoran i svi servisi se dezinficiraju prije dostave hrane i prije početka pripreme
- 3.2.10 Osigurati zaposlenicima sredstva za higijenu ruku, kao što je tečni sapun, sredstva za dezinfekciju i sanitarne maramice na više mjesta u restoranu
- 3.2.11 Dezinficirati restoranske stolove nakon svake upotrebe i donositi sol i biber na zahtjev, nakon dezinfekcije
- 3.2.12 Osigurati kvalitetnu ventilaciju u svim restoranima i restoranskim prostorima
- 3.2.13 Ne koristiti zapaljiva sredstva za dezinfekciju, kao što su sredstva u spreju ili alkohol u restoranima i restoranskim prostorima
- 3.2.14 Sredstva za dezinfekciju trebaju biti izvan prostora za pripremu hrane, i trebaju se čuvati na zatvorenom mjestu
- 3.2.15 Postaviti znakove upozorenja koje obavezuju zaposlene u svim objektima na kontinuiranu dezinfekciju, održavanje distance, nošenje maski, često pranje ruku, kao i pranje predmeta koje koriste
- 3.2.16 Radnici moraju nositi zaštitnu obuću i staviti medicinske maske i pokrivala za kosu, i strogo im je zabranjen dolazak na radno mjesto bez navedenog
- 3.2.17 Pridržavati se metoda proizvodnje u restoranu predviđenih tehničkim principima i standardima u skladu sa zakonima o hrani i lijekovima
- 3.2.18 Postaviti privremene prepreke kojima će se definirati putevi kretanja radnika kojima se osigurava odgovarajuća sigurna distanca
- 3.2.19 Održavati sigurnu distancu među zaposlenima (najmanje jedan i po metar)
- 3.2.20 Na svaki način izbjegavati kontakt ruku sa očima, nosom i ustima.
- 3.2.21 Često pranje i dezinfekcija svih površina i pomagala koji dolaze u kontakt sa hranom prije i poslije svakog korištenja od strane zaposlenog
- 3.2.22 Sirovine koje se koriste za pripremu hrane ostaju zapakirane do upotrebe, i odmah nakon upotrebe ponovo se pakiraju

3.3 Upravljanje spremištima i skladištima

- 3.3.1 Prije prijema, supervizor treba pripremiti lokacije za čuvanje namirnica (zamrzivači, hladnjaci, suhi spremnici), ta mjesta se moraju očistiti i dezinficirati, a oštećene namirnice se moraju izbaciti
- 3.3.2 Kod istovara kamiona, koristiti minimalan broj zaposlenih, a potrebno je primjenjivati politiku održanja razmaka od najmanje jednog i pol metra
- 3.3.3 Supervizor treba provjeriti temperaturu u hladnjači kod prijema proizvoda

- 3.3.4 Ako je sve u skladu sa specifikacijama, zaposlenici počinju istovarati robu, prijemni prostor mora biti određen, mora biti sterilan, a prije unošenja namirnica u spremišta mora se ukloniti sekundarna ambalaža, ista se odbacuje, vrši se dezinfekcija ruku i nose se rukavice, a onda se prenose u čistim i sterilnim kontejnerima u unutrašnje spremište
- 3.3.5 Kad se rukuje konzervama, kao i povrćem i voćem, isti se moraju sterilizirati prije smještanja u hladnjake
- 3.3.6 Supervizor i zaposleni trebaju nositi i redovno mijenjati maske i dezinficirati ruke nakon svakog istovara odnosno utovara
- 3.3.7 Supervizor mora zaposlenicima naglasiti da održavaju distancu između sebe i da rade na organiziran način
- 3.3.8 Pobrinuti se da su korištena kolica dezinficirana i savršeno čista prije i poslije svake upotrebe
- 3.3.9 Sterilizirati dizalice koje se koriste za transport i utovar materijala i robe prije i nakon svake upotrebe
- 3.3.10 Naručene robe moraju biti umotane u najmanje dva sloja plastičnog pakiranja, i ambalaža se mora odbaciti kada robe dođu do restorana, i kamion se mora otvoriti prije nego što se istovari

3.4 Usluge dostave hrane

- 3.4.1 Svi zaposleni koji rade na obradi i pripremi hrane spremne za isporuku moraju nositi rukavice, maske i koristiti kvalitetna sredstva za dezinfekciju i čišćenje
- 3.4.2 Svi zaposleni su obavezni prati ruke svakih 20 minuta, sapunom i vodom, i koristiti odgovarajuća sredstva za dezinfekciju
- 3.4.3 Hrana treba biti potpuno zapakovana
- 3.4.4 Hrana se ne smije dodirivati dok se ne zapakuje
- 3.4.5 Staviti hranu (narudžbu) u sigurne vreće za dostavu
- 3.4.6 Kutije za isporuku trebaju biti sterilne prije nego što se narudžba u njih ubaci
- 3.4.7 Nakon potvrde narudžbe, uz provjeru da nisu dodirivani, vreće i kutije se zatvaraju i čvrsto zaptivaju, a otvara ih kupac nakon isporuke
- 3.4.8 Čišćenje dostavnih vozila sapunom i vodom svaki dan, što se posebno odnosi na vrata koja se koriste
- 3.4.9 Sterilizirati sve površine u vozilu sredstvom za dezinfekciju
- 3.4.10 U automobilu nije dozvoljeno korištenje zapaljivih sredstava za dezinfekciju, kao što su dezinficijensi u spreju ili alkohol
- 3.4.11 Odvojiti radnike koji vrše dostavu od ostalih radnika zbog toga što pri dostavi hrane dolaze u kontakt sa drugim ljudima
- 3.4.12 Pridržavati se načela održavanja razmaka između vozača i zaposlenika restorana koji je pripremio hranu
- 3.4.13 Osigurati zaposlenima koji vrše dostavu sredstva za dezinfekciju, sredstva za dezinfekciju ruku, i rukavice koje će mijenjati između svake isporuke narudžbi, i pobrinuti se da su im ruke dezinficirane nakon zadnje narudžbe prije povratka u restoran
- 3.4.14 Po dolasku na adresu, zaposlenik mora paziti da održava distancu između sebe i kupca od metar do metar i pol kod predaje hrane i preuzimanja novca
- 3.4.15 Obavezno je korištenje lične zaštitne opreme, kao što su maska i rukavice (i redovno ih mijenjati, kao i uvijek kada dođe do njihove kontaminacije)
- 3.4.16 Nikada ne skidati masku i rukavice, osim na mjestu gdje se mijenjaju, i to nakon što se provjeri da li ima dovoljno sredstva za dezinfekciju, nakon čega se skidaju rukavice i vrši dezinfekcija ruku, a potom se skida maska, ponovo dezinficiraju ruke, obuku nove rukavice i stavi nova maska, a stari se odlaze na siguran način
- 3.4.17 Zaposlenici u restoranu ne smiju ulaziti u restoran i primati robu izvana
- 3.4.18 Ograničiti korištenje novčanica u prodaji i fokusirati se na korištenje elektronskih načina plaćanja
- 3.4.19 Izbjegavati ulazak u objekat kupca i zamoliti kupca da preuzmu narudžbu ispred zgrade tako

što će ih se pozvati telefonom

- 3.5 Uslovi služenja nargile: 3.5.1 Potpuna dezinfekcija nargile prije i nakon upotrebe svakog klijenta. To se obavlja tako što se očiste svi dijelovi nargile, iznutra i izvana, korištenjem vode i sapuna i dezinfekcijom uz pomoć sterilnih hemikalija za čišćenje koje su međunarodno odobrene, u skladu sa zdravstvenim uputama
- 3.5.2 Koristiti uređaj za sterilizaciju parom za sve dijelove nargile, izvana i iznutra
- 3.5.3 Zamjena vode u nargili prije i poslije svake upotrebe, pazeći da se čista voda pomiješa sa sterilnim materijalom koji ne štodi zdravlju konzumenta i ne utiče na okus nargile
- 3.5.4 Davati jednokratne usnike za nargilu koji dolaze originalno tvornički upakovani. Paziti da zaposlenik otpakuje usnik pred konzumentima neposredno prije upotrebe
- 3.5.5 Pobriniti se da se nargila koristi samo jednom dnevno, nakon što je detaljno očišćena i sterilizirana
- 3.5.6 Svi zaposleni koji pružaju uslugu korištenja nargile obavezani su opštim uslovima i odredbama zaštite zdravlja da nose specijalnu uniformu, maske za lice i rukavice, uz sveukupnu brigu za svoju ličnu higijenu
- 3.5.7 Vršiti se periodično mjerenje temperature svih zaposlenih koji pružaju usluge nargile.
- 3.5.8 Mora postojati dobra ventilacija u prostorima gdje se služi nargila
- 3.5.9 Adekvatan razmak između stolova, u skladu sa gore navedenima
- 3.5.10 Ne služiti nargilu osobama mlađim od 18 i starijim od 65 godina
- 3.5.11 Omogućiti gostima da donesu vlastitu nargilu, uz poštivanje gore navedenih uslova i odredbi

3.6 Opšti kriteriji:

- 3.6.1 Osoblje nadležnih organa obavlja periodične preglede
- 3.6.2 Re-evaluacija procedura za rad hotelskih kapaciteta se vrši na osnovu izvještaja komiteta nadležnih organa i posjeta inspekcije
- 3.6.3 Ministarstvo zdravstva se mora bez odlaganja informisati o svim slučajevima sumnje na korona virus, pod prijetnjom pune krivične odgovornosti

KAMPOVI

4.1 Opšte procedure

- 4.1.1 Sterilizirati cijeli kamp prije početka prijema gostiju
- 4.1.2 Sterilizirati sve objekte, šatore, površine, i sve površine koje se često dodiruju na javnim mjestima i javnim toaletima svakoga sata korištenjem efikasnih sredstava za dezinfekciju koje odobrava ministarstvo zdravlja
- 4.1.3 Podizanje svijesti radnika o tome kako se brzo virus može proširiti, i koliko je opasan. Također, i o mjerama opreza koje radnici trebaju primijeniti prije ulaska na radno mjesto
- 4.1.4 Osigurati sredstva održavanja kvalitetne higijene i dezinfekcije ruku, i na odgovarajući način ih rasporediti u kampu, a posebno na ulazima i izlazima
- 4.1.5 Postaviti table sa instrukcijama u kampu kojima se naglašava potreba nošenja maske, stalne dezinfekcije ruku, i pridržavanja sigurnosnog i fizičkog distanciranja
- 4.1.6 Svi radnici u kampu su obavezni nositi maske i stalno dezinficirati ruke, i redovno mijenjati masku.
- 4.1.7 Svi zaposleni su obavezni oprati ruke prije nego što počnu raditi i (svakih 30 minuta 20 sekundi), i po potrebi
- 4.1.8 Utvrditi proceduru dočeka gostiju unutar objekta, i pobriniti se da dezinficiraju ruke prije ulaska u kamp
- 4.1.9 U najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati gotovinske transakcije za rezervacije, potrebno je osigurati mogućnost elektronskog načina plaćanja
- 4.1.10 Kontinuirani svakodnevni pregled zaposlenih prije ulaska u kamp

- 4.1.11 Opšta obaveza pridržavanja svih odredbi javnog zdravstva i zaštite u skladu sa propisima
- 4.1.12 Kamp može raditi sa maksimalno 50% od ukupnih kapaciteta, za određeni period, dok će nadležni postepeno povećavati taj procenat, u koordinaciji sa relevantnim vlastima
- 4.1.13 Obaveza izrade svakodnevnih izvještaja, koji uključuju svakodnevni pregled zaposlenika u smislu mjerenja temperature i provjere da nemaju simptome poput kihanja i kašlja. I u slučaju da zaposlenik ima neke zdravstvene probleme, spriječiti njihov povratak na posao, osim uz dokaz da nemaju nikakvu zaraznu bolest i da nemaju korona virus.

4.2 Recepcija

- 4.2.1 Osoblje na recepciji mora poznavati sve zaštitne mjere i mjere zdravstvene zaštite u skladu sa kriterijima koje odobri ministarstvo zdravstva, kao i kako iste primjenjivati
- 4.2.2 Dezinficirati goste i njihov prtljag po dolasku u kamp
- 4.2.3 Recepcioner mora svakom gostu postaviti pitanje da li imaju neke od simptoma karakterističnih za COVID-19 koje je objavilo ministarstvo zdravstva, i to dokumentirati
- 4.2.4 Posebno određeni zaposlenik mjeri temperaturu gosta po ulasku u kamp
- 4.2.5 Primjena mjera fizičke distance u turističkom kampu tako što se sjedišta rasporede na način koji garantuje razmak između gostiju u kampu i ostavlja dovoljnu udaljenost od najmanje jednog i pol metra, i paziti da se ne skuplja preveliki broj ljudi u prostoru recepcije
- 4.2.6 Obavljanje procedure prijave gostiju elektronski ili korištenjem jednokratnih olovaka

4.3 Smještaj

- 4.3.1 Dezinfekcija svih soba i objekata prije otvaranja (puna dezinfekcija) uz korištenje određenih hemikalija i uz pridržavanje instrukcija ministarstva zdravstva
- 4.3.2 Osigurati sredstva i opremu za dezinfekciju u sobama odnosno šatorima, i svim prostorima hotela kojima je dozvoljen rad tokom tog vremena, kako bi ih gosti mogli koristiti sve vrijeme tokom boravka
- 4.3.3 Dezinfekcija sobe nakon odlaska gostiju, dezinfekcija svih površina, i zamjena svih čaršafa, šlifera, jastučnica i ručnika nakon svake upotrebe
- 4.3.4 Čišćenje čaršafa, šlifera i jastučnica, kao i ručnika nakon svake upotrebe, i to na 56 stepeni Celzijusa u trajanju 20- 30 minuta
- 4.3.5 Zaposleni kojima je dozvoljen rad moraju biti dobrog zdravstvenog stanja i ne smiju bolovati od hroničnih bolesti, i moraju imati odobrenje ljekara kojeg odobri kompanija
- 4.3.6 Osigurati kvalitetnu ventilaciju u svim sobama i objektima
Ne koristiti zapaljiva sredstva za dezinfekciju, poput sredstava u spreju ili koja sadrže alkohol u sobama i objektima

4.4 Restoran i kuhinja

- 4.4.1 Hrana se služi u određenim prostorijama unutar hotelskog objekta, gdje su restoranski stolovi postavljeni tako da ostavljaju najmanje dva metra između stolova, i jedan metar između osobe i druge osobe koja sjedi za drugim stolom, i odgovarajuće postaviti stolove u slučaju večere (spojiti stolove ako članovi porodice večeravaju zajedno, uvažavajući određenu distancu između njih).
- 4.4.2 Radnici koji pripremaju hranu obavezni su koristiti ličnu zaštitnu opremu kao što su maske i kontinuirano trebaju prati ruke (odmah zamijeniti masku ako dođe do njene kontaminacije ili vlaženja), nositi pokrivala za kosu i bradu, i zaštitu za obuću (vrstu koja ne utječe na hranu), kao i radnu odjeću i kecelje
- 4.4.3 Sušenje i brisanje se vrši jednokratnim maramicama i papirnim ubrusima
- 4.4.4 Restoran i sve njegove usluge moraju se dezinficirati prije dostave namirnica i prije početka pripreme
- 4.4.5 Osigurati zaposlenicima sredstva za higijenu ruku, kao što je tečni sapun, sredstva za dezinfekciju i sanitarne maramice na više mjesta u restoranu
- 4.4.6 Dezinficirati restoranske stolove nakon svake upotrebe i donositi sol i biber na zahtjev, nakon

dezinfekcije

- 4.4.7 Osigurati kvalitetnu ventilaciju u svim restoranima i prostorima
- 4.4.8 Ne koristiti zapaljiva sredstva za dezinfekciju, kao što su sredstva u spreju ili alkohol u restoranima i restoranskim prostorima
- 4.4.9 Sredstva za dezinfekciju trebaju biti izvan prostora za pripremu hrane, i trebaju se čuvati na zatvorenom mjestu
- 4.4.10 Postaviti znakove upozorenja u sve objekte kojima se radnici obavezuju na stalnu dezinfekciju i podsjećaju na pravila razmaka i da nose maske, stalno peru ruke i radna pomagala

4.5 Upravljanje spremištima i skladištima

- 4.1.1 Prije prijema, supervizor treba pripremiti lokacije za čuvanje materijala (zamrzivači, hladnjaci, suhi spremnici), ta mjesta se moraju očistiti i dezinficirati, a oštećeni materijali se moraju odbaciti
- 4.1.2 Za istovar sa kamiona po dolasku treba koristiti minimalni broj radnika, uz stalno pridržavanje pravila fizičke distance pri čemu je razmak između radnika najmanje 1,5 metara
- 4.1.3 Supervizor treba provjeriti temperaturu u hladnjači kod prijema proizvoda
- 4.1.4 Ako je sve u skladu sa specifikacijama, radnici mogu početi istovar robe, a prostor prijema mora biti steriliziran i određen. Prije unošenja prehrambenih namirnica u skladište, mora se ukloniti sekundarna ambalaža koja se odbacuje, nakon čega se ponovo dezinfikuju ruke i stavljaju sterilizirane rukavice, i roba prevozi čistim i steriliziranim kontejnerima do unutrašnjeg skladišta
- 4.1.5 Kad se radi sa konzervama, kao i sa povrćem i voćem, moraju se sterilizirati prije smještanja u hladnjake
- 4.1.6 Supervizor i zaposleni trebaju nositi i redovno mijenjati maske i dezinficirati ruke nakon svakog istovara odnosno utovara
- 4.1.7 Supervizor mora radnicima naglasiti da se pridržavaju pravila fizičke distance na organizirani način
- 4.1.8 Pobrinuti se da su korištena kolica dezinficirana i savršeno čista prije i poslije svake upotrebe.
- 4.1.9 Sterilizirati dizalice koje se koriste za transport i utovar materijala i robe prije i nakon svake upotrebe
- 4.1.10 Paketi moraju biti umotani u najmanje dva sloja plastične ambalaže, a nakon donošenja u restoran, ambalaža se odbacuje

5 CENTRI ZA POSJETIOCE

- 5.1 Sterilizirati centar prije nego što se posjetiocima dopusti ulaz, uključujući sve prodavnice, bazare i javne prostore
- 5.2 Zaposleni u centru za posjetioce moraju nositi maske i stalno dezinficirati ruke, što se odnosi i na osoblje prodavnica u centru
- 5.3 Obrazovati zaposlene o virusu, njegovoj ozbiljnosti, brzom širenju i koje mjere opreza moraju poduzeti prije dolaska na radno mjesto
- 5.4 Obavezno osigurati sredstva za dezinfekciju ruku odgovarajućeg kvaliteta i na odgovarajući način ih rasporediti u centru za posjetioce, posebno na ulazu i izlazu
- 5.5 Postaviti table sa instrukcijama u centru za posjetioce kojima se naglašava potreba nošenja maske, stalne dezinfekcije ruku, i pridržavanja sigurnosne i fizičke distance
- 5.6 Radnici i posjetioци moraju nositi maske (i paziti da ih redovno mijenjaju) i stalno dezinficirati ruke
- 5.7 Čišćenje i dezinfekcija javnih prostora svaki sat

6 RONILAČKI CENTRI, ČAMCI I VODIČI ZA IGRE U VODI

6.1 Opšte procedure

- 6.1.1 Sve površine, oprema, alati, igre i tačke dodira moraju se dezinficirati svaki sat pri čemu se koriste efikasna sredstva za dezinfekciju odobrena od strane ministarstva zdravstva
- 6.1.2 Unaprijediti svijest zaposlenih o korona virusu, brzini njegovog širenja, i mjerama predostrožnosti koje moraju primijeniti prije ulaska na radno mjesto
- 6.1.3 Pobrinuti se da se osiguraju sredstva za dezinfekciju ruku, kvalitetne vrste, i adekvatno ih rasporediti unutar centra i/ili na čamcima
- 6.1.4 Postaviti table u cilju osiguranja i naglašavanja značaja nošenja maski, stalne dezinfekcije ruku, poštivanja sigurnosnih procedura, i pridržavanja fizičke distance
- 6.1.5 Svi zaposleni moraju nositi maske za lice (i redovno ih mijenjati) i stalno dezinficirati ruke.
- 6.1.6 Zaposleni moraju prati ruke prije dolaska na posao, odnosno kad se pojavi potreba, i dalje svakih 30 minuta, tokom 20 sekundi svaki put
- 6.1.7 Ograničiti korištenje gotovine u procesu rezervacije i prodaje, i omogućiti i koristiti sisteme plaćanja preko interneta
- 6.1.8 Obavljati rutinski "brzi pregled" zaposlenih prije nego što počnu svoje svakodnevne radne aktivnosti
- 6.1.9 Radnici kojima je dozvoljeno da rade moraju biti dobrog zdravstvenog stanja, i ne smiju patiti od hroničnih oboljenja. Sve to mora potvrditi ljekar kojeg ovlasti kompanija
- 6.1.10 Uspostaviti svakodnevnu evidenciju/dokaz ulaska bez korištenja sistema zasnovanog na otisku prsta
- 6.1.11 Opšta obaveza pridržavanja svih odredbi javnog zdravstva i zaštite u skladu sa važećim propisima
- 6.1.12 Kompanija je obavezna izrađivati svakodnevne izvještaje o svakodnevnom pregledu radnika, gdje se navodi izmjerena temperatura, i provjerava da radnici nemaju vidljive simptome, poput kašljanja i kihanja. U slučaju da se neki zaposleni razboli, ne smije se vratiti na posao dok ne ozdravi od zarazne ili druge bolesti, i ne dobije negativne rezultate testa na korona virus.

6.2 Ronilački centri:

- 6.2.1 Dezinfekcija centara, opreme, predmeta i uređaja koji se koriste pri ronjenju i aktivnostima u vodi, u skladu sa uputstvima ministarstva zdravstva, kako bi se odabrali odgovarajuća sredstva za dezinfekciju
- 6.2.2 Dezinfekcija opreme koja se iznajmljuje, u cilju ograničenja širenja svih vrsta infekcija; oprema uključuje regulator, masku za ronjenje, dihalicu, prsluk za kontrolu plovnosti (BCD), i ronilačko odijelo. Mora se paziti da se ova oprema u potpunosti potopi u sredstvo za dezinfekciju, nakon čega se ispire vodom
- 6.2.3 Dezinfekcija čamca za ronioce i svih prostora/opreme i primjena procedura održavanja distance koristeći 50% kapaciteta čamca, za određeni vremenski period. Nadležni organi će postepeno povećavati kapacitete
- 6.2.4 Pridržavanje zdravstvenih uputstava ministarstva zdravstva kod korištenja bazena i primjena propisanih potrebnih količina i vrsta proizvoda za dezinfekciju. Bazen se ne smije koristiti u slučaju da ne postoji cjeloviti i ispravan mehanički sistem koji filtrira i tretira vodu u bazenu.
- 6.2.5 Periodična dezinfekcija vozila koja se koriste za transport klijenata na lokacije za ronjenje, nakon svakog prevezenog putnika
- 6.2.6 Zaposleni se moraju pridržavati procedura dezinfekcije. To podrazumijeva nošenje lične zaštitne opreme, kao što su maske, rukavice. Osigurati kontinuiranu zamjenu, i trenutnu zamjenu u slučaju zagađenja
- 6.2.7 Pobrinuti se za zaštitu ronilaca i provjeriti da ne pokazuju nikakve simptome koronavirusa prije zarona
- 6.2.8 Paziti na fizičku udaljenost u vodi, kao i izvan vode i tokom zarona.
- 6.2.9 Zaposleni moraju detaljno oprati ruke prije dodirivanja i pripreme opreme
- 6.2.10 Oprema za ronjenje se ne smije razmjenjivati dok se ne dezinficira i opere

6.3 Turistički brodovi:

- 6.3.1 Brodove koristiti sa 50% kapaciteta, uz uvažavanje fizičke distance kod određivanja pozicije sjedećih mjesta i stolova
- 6.3.2 Sve vodene igre na brodu moraju biti sterilizirane prije nego što posjetioci dođu u dodir sa njima
- 6.3.3 Zabranjeno je održavanje bilo kakve vrste zabava na turističkim brodovima
- 6.3.4 Razmotriti mogućnost da se umjesto služenja hrane na švedskim stolovima na turističkim putovanjima poslužuje hrana iz menija po narudžbi
- 6.3.5 Što više koristiti jednokratni pribor za jelo, postaviti sredstva za dezinfekciju i vlažne ubruse na svaki stol, i na više mjesta unutar restorana rasporediti instrukcije kojima se gosti podsjećaju na poduzimanje zaštitnih mjera
- 6.3.6 Radnici koji pripremaju hranu obavezni su koristiti ličnu zaštitnu opremu kao što su maske i kontinuirano trebaju prati ruke (odmah zamijeniti masku ako dođe do njene kontaminacije ili vlaženja), nositi pokrivala za kosu i bradu, i zaštitne cipele (vrstu koja ne utječe na hranu), kao i radnu odjeću i kecelje
- 6.3.7 Temperatura jela koja se služe topla treba biti veća ili jednaka 57 ° C, a onih koja se služe hladna manja ili jednaka 5° C
- 6.3.8 Postaviti znakove upozorenja na brodu kojima se obavezuju radnici u svim prostorima da stalno vrše dezinfekciju, nose maske i peru ruke

6.4 Vodeni sportovi i igre:

- 6.4.1 Oprema za vodene igre se mora dezinficirati nakon svake upotrebe, a posebno površine sa kojima se ostvaruje kontakt
- 6.4.2 Naglasiti radnicima i gostima neophodnost pranja i dezinfekcije ruku prije korištenja opreme za igre
- 6.4.3 Uvažavati fizičku udaljenost u grupnim igrama i dezinficirati prsluke za spasavanje nakon svake upotrebe

6.5 Opšti kriteriji:

- 6.5.1 Osoblje nadležnih vlasti obavlja periodične preglede
- 6.5.2 Re-evaluacija procedura za rad hotelskih kapaciteta se vrši na osnovu izvještaja komiteta nadležnih vlasti i posjeta inspekcije
- 6.5.3 Ministarstvo zdravstva se mora bez odlaganja informisati o svim slučajevima sumnje na korona virus, pod prijetnjom krivične odgovornosti

7 TURISTIČKI VODIČI

7.1 Opšte procedure

- 7.1.1 Turistički vodič mora stalno nositi masku i rukavice, i obavezan je mijenjati rukavice najmanje tri puta dnevno
- 7.1.2 Turistički vodič mora održavati utvrđenu fizičku udaljenost od 1.5 metara između sebe i turista koji ga prate. Takođe, obavezan je prati ruke što više, nekoliko puta tokom dana. Obavezan je uz sebe imati sredstvo za dezinfekciju i rezervne rukavice tokom obilaska
- 7.1.3 Turistički vodič je obavezan odmah nazvati odgovarajući broj epidemiološke službe ako neka od osoba koja ide sa njim dobije visoku temperaturu, kašlje, kiše, ili ima gripu a da o tome nije obavijestio, ili je uputiti u turistički ured ili odgovarajuću ustanovu da ispoštuje mjere koje je propisala epidemiološka služba u ministarstvu zdravstva
- 7.1.4 Ako vodič nije u mogućnosti kontaktirati epidemiološku službu, mora obavijestiti turističku policiju o sumnjivim slučajevima, a osoba za koju postoji sumnja da je oboljela se od tog trenutka izolira na određenom mjestu gdje po mogućnosti ima na raspolaganju odvojeno

kupatilo. Nakon toga, turistički vodič mora odmah upozoriti turiste na značaj nošenja maski i rukavica i upozoriti ih da ostanu na svojim mjestima i ne kreću se dok se ne ostvari kontakt sa epidemiološkom službom

7.2 Prijem gostiju

- 7.2.1 Turistički vodič mora informisati turiste o značaju korištenja maski i rukavica prije nego što uđu u turistički autobus ili drugo vozilo, i da paze da ne dodiruju ništa izvan turističkog autobusa i na turističkim atrakcijama. Osim toga, odmah nakon riječi pozdrava, turistički vodič mora informisati turiste da su sredstva za dezinfekciju postavljena na svakim vratima autobusa, i da je važno da ih koriste kod ulaska i izlaska iz autobusa
- 7.2.2 Turistički vodič mora objasniti važnost fizičke distance između turista u grupi tokom cijelog putovanja, posebno kod ulaska u autobus, kada turisti moraju poštivati udaljenost od 1.5 m između svih pojedinaca u istoj grupi, ili u različitim grupama, ili drugih pojedinaca uopšte
- 7.2.3 Kod ulaska u autobus, turistički vodič mora biti prvi koji ulazi u autobus da bi uputio turiste gdje da sjednu i da zauzmu mjesta koja su im dodijeljena, tako da svi sjede kraj prozora na početku obilaska, i da drugo sjedište ostane prazno, jer je dozvoljeni broj osoba u vozilu 50% punog kapaciteta

7.3 Turistički obilasci i posjete

- 7.3.1 Vodič mora na adekvatan način pokriti mikrofoni koji koristi i pripremiti ga za putovanje/obilazak
- 7.3.2 Vodič mora dostaviti primjerke "liste rute" (2 primjerka svakom vozaču, i po jednu kopiju za: mjesta posjete, vrijeme i hranu). Moguće je početi koristiti elektronsku listu rute nakon što se izvrše potrebne pripreme i dogovori
- 7.3.3 Vodič mora pregledati autobus i uvjeriti se da je spreman i da se poštuju usvojene smjernice za tu proceduru
- 7.3.4 Turistički vodič mora objasniti važnost fizičke distance između turista u grupi tokom cijelog putovanja, posebno kod ulaska u autobus, kada turisti moraju poštivati udaljenost od 1.5 m između svih pojedinaca u istoj grupi, ili u različitim grupama, ili drugih pojedinaca generalno
- 7.3.5 Tokom putovanja se ne smiju mijenjati mjesta. To znači da se svaki gost ima držati svog sjedišta do kraja obilaska, i uopšte ne mogu mijenjati mjesta tokom putovanja
- 7.3.6 Vodič mora objasniti princip "ne ostavljati trag za sobom", tako da turisti sve što žele baciti u smeće imaju ponijeti sa sobom dok ne dođu u hotel. Onda otpad mogu odložiti u kantu za otpatke u svojim sobama. Vodič, dalje, mora objasniti koliko je važno ne ostavljati ništa u turističkom autobusu (npr. prazne flaše za vodu)
- 7.3.7 Vodič mora gostima objasniti kako se odvija proces prijave u hotelu, u skladu sa specifičnom procedurom na snazi u svakom hotelu. Isto se odnosi i na način služenja hrane i pića
- 7.3.8 Turisti će ostati u turističkom autobusu dok vodič ne provjeri da u hotelskom lobiju nema drugih turističkih grupa i gostiju. Potom ulaze u hotel u skladu sa uputstvima koje im da vodič
- 7.3.9 Turistički vodič mora paziti da se svi turisti pridržavaju pravila javne sigurnosti prije izlaska (nose maske i rukavice). Potom vodič treba ponovo objasniti način ulaska turista u autobus i koliko je važno da ne dodiruju ništa tokom posjeta, i da drže fizičku distancu od 1.5 metra između svakog pojedinca
- 7.3.10 Turističke grupe će objašnjenja dobivati na tradicionalni način, uz naglasak na očuvanje fizičke distance između pripadnika iste grupe, kao i u odnosu na druge goste na lokacijama
- 7.3.11 Naglasiti važnost izbjegavanja mjesta sa velikim brojem ljudi i zatvorenih prostora u najvećoj mogućoj mjeri tokom obilaska

8 BAZARI I ZANATSKE RADNJE

8.1 Opšte procedure

- 8.1.1 Snabdjeti radnike i kupce na svim mjestima prodaje sredstvima za dezinfekciju ruku, sredstvima

- za dezinfekciju predmeta, maramicama za dezinfekciju
- 8.1.2 Kad se obrok servira unutar objekta, neophodno je nositi rukavice, a hrana mora biti pokrivena
 - 8.1.3 Na ulazu za goste postaviti znakove koji pokazuju sigurnu distancu od 1.5 metara
 - 8.1.4 Koristiti proizvode za dezinfekciju ako je moguće, posebno u prostorima gdje se nalazi veliki broj ljudi
 - 8.1.5 Osigurati proizvode za dezinfekciju na mjestima ulaska i izlaska kako bi ih turisti upotrijebili
 - 8.1.6 Zaposlenici kojima je dozvoljeno da rade moraju biti dobrog zdravstvenog stanja i ne smiju bolovati od hroničnih oboljenja, i imati odobrenje ljekara
 - 8.1.7 Obavezno je svaki dan praviti izvještaj koji će uključiti podatke o pregledu zaposlenih, u smislu mjerenja temperature i provjere da nemaju simptome kao što su kihanje i kašalj
 - 8.1.8 U slučaju da je radnik izložen nekom oboljenju, zabranjeno mu je da se vrati na radno mjesto, osim ako ne dokaže da ne boluje od zaraznih odnosno prenosivih bolesti, i da nema korona virus, i to na trošak poslodavca
 - 8.1.9 Maksimalno graničiti korištenje gotovine pri prodaji i zagovarati korištenje metoda elektronskog plaćanja, i uvesti ih ako je moguće
 - 8.1.10 Osigurati, ako je moguće, kvalitetnu ventilaciju u svim sobama i objektima
 - 8.1.11 Ne koristiti zapaljiva sredstva za dezinfekciju, kao što su sredstva u spreju ili alkohol, u sobama i drugim prostorima za turiste
 - 8.1.12 Zaposleni su obavezni nositi ličnu zaštitnu opremu, kao što je maska i rukavice i redovno ih mijenjati tokom radnog vremena, kao i odmah kada dođe do njihove kontaminacije
 - 8.1.13 Održavati lokaciju čistom, posebno ručke na vratima, rukohvate, itd. (Iznaći tehniku njihove kontinuirane dezinfekcije uz korištenje rasporeda dezinfekcije).
 - 8.1.14 Svi zaposleni moraju oprati ruke prije nego što počnu raditi i svakoga sata, i to tokom 20 sekundi, kao i po potrebi
 - 8.1.15 Zaposleni trebaju nositi ličnu zaštitnu opremu kao što su zaštita za obuću, maske i rukavice, i redovno ih mijenjati, kao i odmah ako se zaprljaju
 - 8.1.16 Odlagati otpad više puta u toku dana, posebno nakon obroka u prostorijama za odmor zaposlenih
 - 8.1.17 Kontinuirana dezinfekcija svih površina u prodavnici.

8.2 Zdravstveni objekti

- 8.2.1 Zamijeniti električne sušilice ruku papirnim ubrusima
- 8.2.2 Čistiti zdravstvene objekte najmanje svakih 30 minuta
- 8.2.3 Kontinuirano dezinficirati ručke na vratima

8.3 Opšti kriteriji

- 8.3.1 Kontinuiranu inspekciju obavljaju specijalne komisije u koordinaciji sa nadležnim vlastima
- 8.3.2 Radne procedure u objektu će se ponovo procjenjivati na osnovu izvještaja specijalnih odbora i posjeta inspekcije
- 8.3.3 Ministarstvo zdravstva se mora bez odlaganja informisati o svim slučajevima sumnje na korona virus, pod prijetnjom pune krivične odgovornosti

9 MUZEJI, KULTURNI I HISTORIJSKI OBJEKTI

9.1 Opšti kriteriji

- 9.1.1 Svaki muzej mora pratiti ulaske i izlaske posjetitelja i ograničiti broj ljudi u svakoj zgradi koja je otvorena za javnost u jednom trenutku na:
 - 50% maksimalno dozvoljenog broja ljudi u muzeju, koje je navedeno u dozvoli o broju posjetitelja koja je evidentirana u nadležnom odjelu za građevinarstvo, ili u drugim opštinskim evidencijama

- Objekti za koje nije propisan broj posjetitelja mogu primiti 8 osoba (uključujući zaposlene) na 100 kvadratnih metara dostupnog unutrašnjeg ili vanjskog prostora
 - U svakom slučaju, ni u kakvom zatvorenom prostoru u objektu ne smije se preći broj od 8 osoba na 100 kvadratnih metara
- 9.1.2 Ukupan broj osoba uključuje klijente, zaposlene, i druge radnike.
 - 9.1.3 Postaviti jasne znakove koji upozoravaju na neophodnost održavanja fizičke distance od 1,5 metra, i ne ulaziti u prostoriju dok se ta udaljenost ne mogne postići
 - 9.1.4 Muzejima se savjetuje da predvide posebno vrijeme posjete ili druge pogodnosti za pripadnike visoko-rizične populacije, u skladu sa definicijom nadležnog štaba
 - 9.1.5 Osigurati razmak od 1,5 metara ili više među pojedincima kada je moguće
 - 9.1.6 Zatvoriti ili preurediti zajedničke prostore za radnike i prostore gdje se zaposleni okupljaju (npr. sobe za odmor, prostorije za jelo) kako bi se omogućilo držanje fizičke distance
 - 9.1.7 Između radnih stanica koje se ne mogu udaljiti moraju se postaviti pregrade (pregrade moraju biti najmanje 2 metra visoke)
 - 9.1.8 Postaviti fizičke barijere na pult za prodaju ulaznica, stanice za odjavu, itd. kad god je moguće
 - 9.1.9 Postaviti vizualne markere za fizičku distancu da bi ohrabрили posjetioce da ostanu na razmaku od 1,5 metara (npr. redovi ispred muzeja, ako postoje, redovi za plaćanje, redovi za toalete)
 - 9.1.10 Označiti prostorije sa postavkama i hodnike tako da pokazuju razmak od 1.5 metara
 - 9.1.11 Uspostaviti staze kojima će se kretati posjetioci, ako je moguće, sa ciljem smanjenja mogućnosti kontakta (npr. jednosmjerni ulaz i izlaz iz prostorija, jednosmjerne staze). Postaviti vidljive oznake koje upozoravaju na te politike
 - 9.1.12 Planirati različito vrijeme za ručak ili pauzu, regulirati maksimalni broj ljudi na jednom mjestu, i osigurati najmanje 1,5 metara fizičke distance
 - 9.1.13 Obaveza nošenja maske za sve zaposlene i posjetioce, osim kada im to nije preporučljivo zbog zdravstvenog stanja ili invaliditeta
 - 9.1.14 Ohrabriti prodaju ulaznica online i korištenjem metoda bez-kontaktnog plaćanja
 - 9.1.15 Razmisliti o korištenju ulaznica sa određenim vremenom ulaska / rezervacija za obilazak da bi se osiguralo poštivanje broja posjetioca
 - 9.1.16 Ohrabriti korištenje elektronskog oblika vodiča/materijala (brošura, vodiča kroz galeriju) kada je to moguće. Svi fizički materijali/vodiči (kao što su papirne brošure, vodiči za galeriju i audio vodiči) moraju se baciti ili dezinficirati prije nove upotrebe. Moraju se ukloniti sve police za samoposluživanje, i materijali se moraju dijeliti individualno

9.2 Higijenski protokoli

- 9.2.1 Osigurati pristup prostoru za pranje ruku na lokaciji, opremljen sapunom i tekućom vodom, kad god je to moguće, i ohrabriti često pranje ruku; sredstva za dezinfekciju ruku sa najmanje 60% alkohola se mogu koristiti kao alternativa
- 9.2.2 Snabdjeti zaposlene na radnom mjestu odgovarajućim sredstvima za čišćenje (sredstvo za dezinfekciju, maramice)
- 9.2.3 Na svim ulazima i izlazima postaviti sredstva za dezinfekciju ruku sa najmanje 60% alkohola, a treba ih i rasporediti po prostoru da ih koriste i zaposleni i posjetioci
- 9.2.4 Izbjegavati da zaposleni dijele opremu i materijale za rad
- 9.2.5 Dezinficirati opremu koju dijele prije nego što je uzme drugi zaposleni
- 9.2.6 Postaviti vidljive oznake na lokaciji da podsjećaju radnike na protokole o higijeni i zaštitne mjere

9.3 Zaposleni i funkcioniranje ustanove

- 9.3.1 Izvršiti obuku zaposlenih o najnovijim sigurnosnim informacijama i mjerama opreza, uključujući higijenske i druge mjere čiji je cilj smanjiti prenošenje bolesti, uključujući:
 - Održavanje fizičke distance, pranje ruku, pravilno korištenje maske
 - Samo-pregled kod kuće, koji uključuje mjerenje temperature i provjeru simptoma
 - Važnost nedolaska na posao u slučaju bolesti

- Kada tražiti ljekarsku pomoć ako simptomi postanu ozbiljni
 - Koja postojeća zdravstvena stanja mogu učiniti osobu podložnijom za dobivanje i razvoj težeg oblika bolesti
 - Prilagoditi radno vrijeme i smjene (predvidjeti različite rasporede za radne timove, ili sukcesivni dolazak/odlazak) u cilju minimiziranja kontakta između radnika i smanjenja gužvi na ulazima
- 9.3.2 Ustanove trebaju predvidjeti radno vrijeme tako da uzmu u obzir kontinuiranu dezinfekciju i čišćenje kada su zatvorene
- 9.3.3 Ograničiti broj posjetioca i pružaoca usluga na lokaciji; isporuke i dostave se trebaju obaviti u za to određenom prostoru
- 9.3.4 Ustanove trebaju pregledati radnike u svakoj smjeni, i provjeriti sljedeće: da radnik nema nikakve simptome poput povišene temperature (37,8 i više) ili groznice, kašlja, gubitka daha, grlobolje, umora, glavobolje, bolova u mišićima/tijelu, sekreta iz nosa, gubitka osjećaja okusa i mirisa, ili mučnine, povraćanja ili dijareje
- 9.3.5 Da radnik nije bio u "bliskom kontaktu" sa osobom kojoj je dijagnosticiran COVID-19 "Blizak kontakt" znači živjeti u istom domaćinstvu sa osobom koja je dobila pozitivan rezultat testa na COVID-19, briga za osobu koja je pozitivna na COVID-19, boraviti na razmaku manjem od 1,5 metara tokom 15 minuta ili više, ili su dolazili u direktan dodir sa izlučevinama (korištenjem istog pribora, ili je na njih kašljala) osoba koja je pozitivna na COVID-19, pri čemu je ta osoba bez simptoma.
- 9.3.6 Da radniku ljekar ili ured za javno zdravstvo nije naložio samo-izolaciju ili karantin
- 9.3.7 Radnici koji ne zadovolje gore navedene kriterije moraju se poslati kući
- 9.3.8 Voditi evidenciju radnika i posjetioca da bi se pomoglo praćenje potencijalnih kontakata (ime, datum, vrijeme, kontakt informacije)
- 9.3.9 Radnici ne smiju dolaziti na posao ako se osjećaju bolesno
- 9.3.10 Radnici koji su posebno ugroženi od COVID-19 (npr. zbog godina ili nekog postojećeg zdravstvenog stanja) se savjetuju da ostanu kući
- 9.3.11 Radnici se ozbiljno savjetuju da poslodavcu sami ukažu na simptome, kao i na sve bliske kontakte sa osobom za koju znaju ili sumnjaju da ima COVID-19
- 9.3.12 Savjetovati radnike koji su pozitivni na COVID-19 da to jave poslodavcu na radnom mjestu u svrhe čišćenja /dezinfekcija i praćenje kontakata. Ako poslodavac stekne saznanja o pozitivnom slučaju na radnom mjestu, poslodavac će obavijestiti nadležne vlasti u gradu odnosno mjestu zaposlenja i pomoći nadležnim vlastima, u skladu sa njihovim razumnim zahtjevima, da obavijeste osobe sa kojima je oboljeli imao kontakte i savjetuje im da se samo-izoliraju odnosno odu u karantin. Može se preporučiti testiranje drugih radnika, u skladu sa smjernicama i/ili na zahtjev nadležnih vlasti
- 9.3.13 Postaviti obavijest za radnike i posjetioce o važnim zdravstvenim informacijama i relevantnim mjerama zaštite
- 9.3.14 Interaktivne izložbe (npr. postavke gdje se predmeti dodiruju, prostori za igrokaze) se trebaju zatvoriti ili konfigurirati tako da su razmaci od 1.5 metara jasno označeni, i treba ih često čistiti i dezinficirati. Sredstva za higijenu ruku (sapun i voda ili sredstvo za dezinfekciju ruku na bazi alkohola) moraju biti lako dostupne da bi se olakšala sigurnost korištenja

9.4 Čišćenje i dezinfekcija

- 9.4.1 Čistiti površine koje se često dodiruju u toaletima (npr. wc daska, kvake na vratima, ručke na odjeljcima, umivaonici, nosači papirnih ubrusa) često i u skladu sa smjernicama nadležnih vlasti

- 9.4.2 Često vršiti čišćenje i dezinfekciju lokacije (najmanje jednom dnevno, a ako je izvodivo, i češće)
- 9.4.3 Voditi evidenciju čišćenja, uz navođenje datuma, vremena i obima čišćenja
- 9.4.4 Često vršiti dezinfekciju prostora kroz koji se odvija veliki promet i površina koje se često dodiruju (kvake na vratima, toaleti, blagajne, prostorije za odmor zaposlenih)
- 9.4.5 U slučaju da je neko pozitivan, zatvoriti mjesto da bi se obavilo detaljno čišćenje i dezinfekcija radnog mjesta u skladu sa važećim smjernicama relevantnih vlasti
- 9.4.6 Gdje je to moguće, otvoriti vrata i prozore u cilju povećanja protoka zraka

PREPORUKE PRUŽATELJIMA USLUGA RAZNIH AKTIVNOSTI

I. BICIKLIZAM

I.1. Upravljanje grupama

- I.1.1. Prednost davati manjim grupama, individualnim turistima (FIT) ili članovima istog domaćinstva, kako bi se poštivale mjere fizičke distance. Nastojati da broj učesnika bude na minimalnom razumnom nivou
- I.1.2. Fizička udaljenost se ne mora primjenjivati kad se radi o članovima istog domaćinstva
- I.1.3. Pri vožnji, grupe trebaju biti tako poredane da omogućuju poštivanje fizičke distance
- I.1.4. Nastojati voziti tako da vozač ne ide direktno iza drugog vozača,
- I.1.5. niti neposredno uz drugog vozača. Gosti se trebaju podsjetiti da drže razumnu fizičku distancu, u skladu sa mogućostima koje nudi tura
- I.1.6. U biciklizmu, teško je odlučiti kada nositi masku, a kada ne, jer ona potencijalno može ograničiti unos zraka kod fizičke aktivnosti. Poštivati obavezu nošenja maske kada nije moguće održati fizičku distancu, ili na dionicama gdje biciklisti moraju voziti jedan blizu drugog
- I.1.7. Kada ne voze, poštivati obavezu nošenja maski kada se nalaze u situacijama visokog rizika za prenos, kao što je u sredstvima transporta, dobivanja instrukcija ili pomoći iz blizine, ili tokom pauza u vožnji
- I.1.8. Nastojati poštivati fizičku distancu na početku i na kraju ture, pri čemu se prednost uvijek daje otvorenim i dobro prozračenim prostorima

I.2. Prije-dolaska, instrukcije i obavještenja

- I.2.1. Uspostaviti radnje skrininga. Na primjer, prije nego što se uključe u neku aktivnost, zamoliti goste da ocijene svoje zdravstveno stanje i samo-procijene svoj profil rizika. Obavijestiti goste da ako imaju bilo kakve simptome, bez obzira koliko blage, ili borave u domaćinstvu gdje neko ima simptome, savjetuje im se da ostanu kući
- I.2.2. Postaviti vrlo jasne standarde i ograničenja za zaštitu zdravlja od COVID-19, i sigurnosne mjere za učešće gostiju. Učiniti dostupnim relevantne informacije o aktivnosti, uključujući sve rizike i mjere koje poduzimate da upravljate rizicima od COVID-19. Pobrinuti se da gosti razumiju rizike i šta se od njih očekuje da bi učestvovali
- I.2.3. U što većoj mjeri omogućiti pranje ruku i korištenje sredstava za dezinfekciju. Zamoliti goste da dezinficiraju ruke kada ulaze u kompaniju, prije početka aktivnosti, i često, prema potrebi.
- I.2.4. Prilagoditi instrukcije tako da se izbjegne potreba približavanja gostima, i maksimalno povećati nezavisno djelovanje gostiju kod obavljanja osnovnih zadataka, npr. podešavanje bicikla, kacige, i kod osnovnih korekcija dok ste na putu
- I.2.5. Kada je potrebno ostvariti bliži kontakt, koristiti masku

I.3. Transport

- I.3.1. Korištenje vozila za transport klijenata nosi povećani rizik prenošenja COVID-19. Kad god je moguće treba primjenjivati mjere za smanjenje rizika: otvoriti prozore vozila, ostaviti prazan prostor između putnika

I.4. Rute i ceste

- I.4.1. Minimizirati izloženost drugim ljudima i ograničenim prostorima tako što ćete koristiti sporedne puteve, područja gdje je manje saobraćaja, kao i birati vrijeme kad je manja gužva
- I.4.2. Kod zaustavljanja kraj puta zbog obilaska atrakcija ili užine, pobrinuti se da je mjesto odmora dovoljno veliko da omogući propisanu distancu
- I.4.3. Kod utovara i istovara bicikala i opreme, paziti na rizike od kontakta sa površinom, što se postiže tako da svaki biciklista rukuje svojim biciklom i opremom
- I.4.4. Kod susreta sa drugim grupama pridržavati se standarda distance i dezinfekcije koje propisuje vaša kompanija. Često se ljudi družu i razgovaraju na odmoru ili kad se zaustave - imajte na umu da oni možda ne znaju ili se ne pridržavaju istih zdravstvenih i sigurnosnih standarda koje vi postavljate svojoj grupi

I.5. Pomoć na putu

- I.5.1. Prilagodite svoje procedure i kulturu grupe da možete pomoći gostima i u isto vrijeme promovirati pravilnu udaljenost i protokol sigurnosti. Na primjer, pokazati vozačima kako da sami rješavaju svoje mehaničke probleme kad je god to moguće, ili uvijek imati uz sebe čist komplet za popravke koji možete dati gostima
- I.5.2. Ako trebate nešto lično uraditi, očistite i dezinficirajte svoje ruke prije nego što budete dodirivali njihovu opremu, posvetite pažnju tome da su maske na svom mjestu, i izbjegavajte približavanje licem
- I.5.3. Smanjite mogućnost nastanka kvarova ili padova tako što ćete voziti konzervativnije.
- I.5.4. Kada je potrebno ostvariti bliži kontakt, koristiti masku
- I.5.5. U slučaju pružanja prve pomoći, određeni načini distanciranja se moraju prilagoditi, ili se ne mogu primijeniti. Koristite ličnu zaštitnu opremu (LZO) poput maski i rukavica
- I.5.6. Razmislite o potrebi da definirate dodatne COVID-19 protokole evakuacije

I.6. Oprema

- I.6.1. Pojačana higijena je ključni dio ublažavanja rizika od COVID-19. Kad god je to moguće, učesnici trebaju izbjegavati zajedničko korištenje opreme i trebaju se brinuti i nositi svoju vlastitu opremu
- I.6.2. Sprječiti dodir sa površinom gdje je potrebno, na primjer:
- I.6.3. Identificirati prostore koji se intenzivno koriste, kao što su baze, uredi, transport.
- I.6.4. Često čistiti prostore koji se puno koriste, i sprječavati kontakt u prostorima koji se intenzivno koriste. Utvrditi prostore koji se intenzivno koriste i često ih čistiti
- I.6.5. Svaki vozač treba imati vlastitu opremu, kao što je bicikl, kaciga, rukavice, sisteme za hidraciju
- I.6.6. Nastojati da gosti sami podese i izaberu opremu uz minimalno doticanje, i brinu se za svoju opremu tokom trajanja ture
- I.6.7. Vozačima se treba savjetovati da donesu vlastite bicikle i opremu kad god je to moguće
- I.6.8. Kad se radi o popravcima na putu, nastojati održavati fizičku distancu i koristiti masku kad god je neophodno imati bliži kontakt. Na primjer, može se odrediti jedna osoba da vrši ulogu "mehaničara", koja će koristiti alat i vršiti popravke, odnosno pokazati vozačima kako popraviti svoju opremu
- I.6.9. Dezinficirati svu ostalu opremu koja bi mogla biti vektor za prenos bolesti
- I.6.10. Koristiti preporučene metode za čišćenje i dezinfekciju za koje je utvrđeno da ubijaju virus COVID-19, uključujući to da se oprema ostavi da stoji adekvatno vrijeme između upotreba, ili koristiti rastvor sapuna i vode ili rastvor izbjeljivača. Pridržavati se uputstava proizvođača i preporuka zvaničnih organa nadležnih za zaštitu zdravlja i sigurnosti

- 1.6.1.1. Omogućiti osobama koje koriste proizvode za čišćenje pridržavanje procedura sigurnog rukovanja kod čišćenja opreme u cilju sprječavanja štetnog uticaja hemikalija ili unakrsne kontaminacije

2. SPLAVARENJE, VOŽENJE KANUOM, i slične avanturističke aktivnosti

2.1. Upravljanje grupama

- 2.1.1. Prednost davati manjim grupama, individualnim turistima (FIT) ili članovima istog domaćinstva, kako bi se poštivale mjere fizičke distance. Nastojati da broj učesnika bude na minimalnom razumnom nivou
- 2.1.2. Fizička udaljenost se ne mora primjenjivati kad se radi o članovima istog domaćinstva
- 2.1.3. Ako se radi o grupi osoba koje se međusobno ne poznaju, razmotrite mogućnost smanjenja rizika tako što će se tokom cijelog putovanja ista grupa držati skupa
- 2.1.4. Razmisliti o tome da ponudite mogućnost privatnih putovanja ili privatnih brodova osobama koji radije ne bi bili na istom čamcu sa drugim gostima
- 2.1.5. Trebalo bi razmisliti i ponuditi mogućnost izbora plovila kad je to moguće. Na primjer, koristiti čamac koji prima dvije ili četiri osobe, umjesto onih za osam osoba, i članove iste porodice ostaviti zajedno
- 2.1.6. Kad god je za splavarenje potrebno više od jednog čamca, svaki od njih se od početka do kraja treba smatrati "sigurnosnom cjelinom" (priprema, aktivnost i završetak ture) u cilju minimiziranja izloženosti drugim ljudima
- 2.1.7. Preporučuje se da se ne koriste maske / viziri kada postoji rizik od pada u vodu
- 2.1.8. Poštivati obavezu nošenja maski kada se nalaze u situacijama visokog rizika za prenos, kao što je u sredstvima transporta, dobivanja instrukcija ili pomoći iz blizine, ili tokom pauza u vožnji

2.2. Prije-dolaska, instrukcije i obavještenja

- 2.2.1. Uspostaviti radnje skrininga. Prije nego što se uključe u neku aktivnost, zamoliti goste da ocijene svoje zdravstveno stanje i samo-procijene svoj profil rizika. Informirati goste da ako imaju bilo kakve simptome, bez obzira koliko blage, ili borave u domaćinstvu gdje neko ima simptome, savjetuje im se da ostanu kući
- 2.2.2. Postaviti vrlo jasne standarde i ograničenja za zaštitu zdravlja od COVID-19, i sigurnosne mjere za učešće gostiju. Učiniti dostupnim relevantne informacije o aktivnosti, uključujući sve rizike i mjere koje poduzimate da upravljate rizicima od COVID-19. Pobriniti se da gosti razumiju rizike i šta se od njih očekuje da bi učestvovali
- 2.2.3. U što većoj mjeri omogućiti pranje ruku i korištenje sredstava za dezinfekciju. Zamoliti goste da dezinficiraju ruke kada ulaze u bilo kakve objekte ili uredske prostore, prije početka aktivnosti, i onoliko često koliko je potrebno
- 2.2.4. Kod brifinga i instrukcija potrebno je omogućiti držanje fizičke distance. Također, prilagoditi instrukcije tako da se izbjegne potreba prilaženja blizu gostiju, i maksimalno povećati nezavisno djelovanje gostiju kod obavljanja osnovnih zadataka, npr. podešavanje prsluka, kacige, i demonstracije bacanja vreće za spasavanje, osnovne radnje spasavanja
- 2.2.5. Opremanje opremom i svlačionice: kod presvlačenja prije i poslije ture, organizirati prostor i vrijeme da bi se ograničio broj ljudi koji borave u istom prostoru, promovirati distanciranje i efikasno se kretati kako bi se minimiziralo vrijeme kontakta
- 2.2.6. Kada je potrebno ostvariti bliži kontakt, koristiti masku/vizir

2.3. Transport

- 2.3.1. Korištenje vozila za transport klijenata nosi povećani rizik prenošenja COVID-19. Kad god je moguće primjenjivati mjere za ublažavanje rizika
- 2.3.2. Otvoriti prozore u vozilu, osigurati prostor između putnika, i putnici trebaju nositi maske

Razmotriti mogućnost korištenja vizira ili korištenje privatnih vozila za transport kao dodatnih mjera

2.4. Na mjestu porinuća i na rijeci

- 2.4.1. Na mjestima potencijalne koncentracije, važno je uspostaviti fizičku distancu u cilju minimiziranja izloženosti, na primjer:
 - 2.4.1.1. Doći na rampu potpuno spreman, tako da se vaša grupa ne zadržava prekomjerno na zajedničkom javnom prostoru; Svaka posada treba biti sa svojom opremom, kraj čamca, i efikasno se otisnuti i pristati;
 - 2.4.1.2. Planirati raspored vremena porinuća i pristajanja sa drugim čamcima i kompanijama u cilju sprječavanja istovremenog korištenja javnih prostora
- 2.4.2. Na rijeci, održavajte razmak između čamaca u cilju promoviranja fizičke distance. Kod zaustavljanja zbog vrtloga, ručka ili pauze, uzeti u obzir veličinu vrtloga i obale, i prostora da bi osigurali distancu
- 2.4.3. Kad se radi o splavovima, rasporediti učesnike na što veću udaljenost
- 2.4.4. Obratiti pažnju na preveniranje kontakta sa površinom kod ukrcavanja, iskrcavanja ili nošenja čamca. Na primjer, svaka posada se brine za svoj čamac, ili određena posada vrši utovar i istovar čamca nakon što opere ruke
- 2.4.5. Kod susreta sa drugim grupama pridržavati se standarda distance i dezinfekcije koje propisuje vaša kompanija. Često se ljudi druže i razgovaraju kod porinuća ili pristajanja - imajte na umu da oni možda ne znaju ili se ne pridržavaju istih zdravstvenih i sigurnosnih standarda koje vi postavljate svojoj grupi

2.5. Spašavanje i pružanje pomoći

- 2.5.1. Ako se pojavi potreba za spašavanjem, često će se mjere distanciranja promijeniti. Nastojati biti što efikasniji i smanjiti blizak kontakt kod spašavanja
- 2.5.2. Nastojati smanjiti mogućnost pada gosta u vodu, i nastanka potrebe za spašavanjem (npr. izbjegavati igre u vodi, izazovnije dionice odnosno izazovnije rijeke, i češće koristiti komandi da se spusti na dno čamca)
- 2.5.3. U slučaju pružanja prve pomoći, određeni načini distanciranja se moraju prilagoditi, ili se ne mogu koristiti. Koristite ličnu zaštitnu opremu (LZO) poput maski i rukavica
- 2.5.4. Razmislite o potrebi utvrđivanja dodatnih COVID-19 protokola evakuacije

2.6. Oprema

- 2.6.1. Pojačana higijena je ključni dio ublažavanja rizika od COVID-19. Kad god je to moguće, učesnici trebaju izbjegavati zajedničko korištenje opreme i trebaju se brinuti i nositi svoju vlastitu
- 2.6.2. Spriječiti dodir sa površinom gdje je potrebno, na primjer:
- 2.6.3. Identificirati prostore koji se intenzivno koriste, kao što su baze, uredi, transport.
- 2.6.4. Često čistiti prostore koji se puno koriste, i sprječavati kontakt u prostorima koji se intenzivno koriste. Identificirati prostore koji se intenzivno koriste i često ih čistiti
- 2.6.5. Svaka osoba treba imati svoju opremu - prsluke, kacige i odjeću (npr. odijelo od neoprena, kabanice)
- 2.6.6. Pranje individualne odjeće koja se nosi uz kožu je standardna dobra praksa kod splavarenja, i treba se tretirati kao kontakt sa površinom (npr. kacige, odijelo od neoprena, zaštita od sunca)
- 2.6.7. Gosti trebaju podesiti i izabrati opremu sa minimumom rukovanja, i brinuti se i nositi svoju opremu
- 2.6.8. Razmotriti mogućnost dezinfekcije svih dijelova opreme koji bi mogla biti vektor za prenos bolesti
- 2.6.9. Koristiti preporučene metode za čišćenje i dezinfekciju za koje je utvrđeno da ubijaju virus COVID-19, uključujući to da se oprema ostavi da stoji adekvatno vrijeme između upotreba, ili koristiti rastvor sapuna i vode ili rastvor izbjeljivača. Pridržavati se uputstava proizvođača i

- preporuka vlasti nadležnih za zaštitu zdravlja i sigurnosti
- 2.6.10. Omogućiti osobama koje koriste proizvode za čišćenje opreme primjenu sigurno postupanje u cilju sprječavanja štetnog uticaja hemikalija ili unakrsne kontaminacije

3. PJEŠAČENJE

3.1. Upravljanje grupama

- 3.1.1. Prednost davati manjim grupama, individualnim turistima (FIT) ili članovima istog domaćinstva, kako bi se poštivale mjere fizičke distance. Nastojati da broj učesnika bude na minimalnom razumnom nivou
- 3.1.2. Fizička distanca se ne mora primjenjivati kad se radi o članovima istog domaćinstva
- 3.1.3. Što je moguće više pridržavati se mjera fizičkog distanciranja ako se radi o grupi stranaca
Način kako se svaki pojedinac kreće i miješa sa ostalima će imati velikog uticaja na primjenu distanciranja u grupi - operateri bi trebali zagovarati zajedničku odgovornost za distanciranje.
- 3.1.4. Razmotriti mogućnost upotrebe maski u situacijama povećanog rizika širenja virusa: kod korištenja transporta, tokom instrukcija iz blizine, kod međusobnog pomaganja na težem terenu, kad se kreće stazama gdje ima dosta ljudi i teško je održati distancu
- 3.1.5. Mjerenje temperature

3.2. Prije-dolaska, instrukcije i obavještenja

- 3.2.1. Uspostaviti radnje skrininga. Prije nego što se uključe u neku aktivnost, zamoliti goste da ocijene svoje zdravstveno stanje i samo-procijene svoj profil rizika. Obavijestiti goste da ako imaju bilo kakve simptome, bez obzira koliko blage, ili borave u domaćinstvu gdje neko ima simptome, savjetuje im se da ostanu kući
- 3.2.2. Postaviti vrlo jasne standarde i ograničenja za zaštitu zdravlja od COVID-19, i sigurnosne mjere za učešće gostiju. Učiniti dostupnim relevantne informacije o aktivnosti, uključujući sve rizike i mjere koje poduzimate da upravljate rizicima od COVID-19. Pobrinuti se da gosti razumiju rizike i šta se od njih očekuje da bi učestvovali
- 3.2.3. U što većoj mjeri omogućiti pranje ruku i korištenje sredstava za dezinfekciju. Zamoliti goste da dezinficiraju ruke kada ulaze u bilo kakve objekte ili uredske prostore, prije početka aktivnosti, i onoliko često koliko je potrebno
- 3.2.4. Kada je moguće, prilagoditi način pružanja instrukcija i brifinga kako bi se izbjegla potreba približavanja gostima. Na primjer, kod podešavanja ruksaka i obuće
- 3.2.5. Nastojati poštivati fizičku distancu na početku i na kraju ture, pri čemu se prednost uvijek daje otvorenim o dobro prozračenim prostorima
- 3.2.6. Kada je potrebno ostvariti bliži kontakt, potrebno je koristiti masku
- 3.2.7. Njihove obaveze za primjenu mjera opreza protiv širenja COVID-19

3.3. Transport

- 3.3.1. Korištenje vozila za transport klijenata nosi povećani rizik prenošenja COVID-19. Kad god je moguće treba primjenjivati mjere za smanjenje rizika: otvoriti prozore vozila, ostaviti prazan prostor između putnika, i putnici trebaju nositi masku. Razmotriti mogućnost korištenja vizira ili korištenje privatnih vozila za transport kao dodatnih mjera

3.4. Na stazi

- 3.4.1. Radije birati manje popularne staze ili doba dana kako bi se smanjila izloženost drugim osobama ili grupama
- 3.4.2. Radije birati područja gdje će biti lakše održati fizičku distancu zbog topografije, nivoa težine, ili stanja staze
- 3.4.3. Pri susretu sa drugim grupama, nastojati održati veću distancu. Ako distancu nije moguće postići (na primjer, u kanjonu ili na stazi kroz gustu šumu), razmotriti mogućnost korištenja maski

- 3.4.4. Pripremiti se za interakciju sa osobama izvan vaše grupe. Često se ljudi druže i razgovaraju kad se sretnu na putu ili kad se zaustave - imajte na umu da oni možda ne znaju ili se ne pridržavaju istih zdravstvenih i sigurnosnih standarda koje vi postavljate svojoj grupi
- 3.4.5. Prilagodite procedure tako da možete održati fizičku distancu kada pomažete gostima sa osnovnim zadacima vezanim za pješaćenje, kao što je slaganje stvari u ruksaku, ili pokazivanja kako se koriste štapovi za hodanje
- 3.4.6. Kada je neophodan bliži kontakt, potrebno je koristiti masku
- 3.4.7. Smanjiti izgleda za dođe do potrebe pružanja prve pomoći ili evakuacije tako što ćete smanjiti težinu ili izazovnost staze. Paziti da nivo težine ne prelazi nivo vještina i sposobnosti gostiju
- 3.4.8. U slučaju pružanja prve pomoći, određeni načini distanciranja se moraju prilagoditi, ili se ne mogu primijeniti. Koristite ličnu zaštitnu opremu (LZO) poput maski i rukavica
- 3.4.9. Razmislite o potrebi da definirate dodatne COVID-19 protokole evakuacije

3.5. Oprema

- 3.5.1. Pojačana higijena je ključni dio ublažavanja rizika od COVID-19. Kad god je to moguće, učesnici trebaju izbjegavati zajedničko korištenje opreme i trebaju se brinuti i nositi svoju vlastitu opremu
- 3.5.2. Sprječiti dodir sa površinom gdje je potrebno, na primjer:
- 3.5.3. Identificirati prostore koji se intenzivno koriste, kao što su baze, uredi, transport.
- 3.5.4. Često čistiti prostore koji se puno koriste, i sprječavati kontakt u prostorima koji se intenzivno koriste. Identificirati prostore koji se intenzivno koriste i često ih čistiti.
- 3.5.5. Svaka osoba treba imati svoju opremu (npr. ruksak, bocu za vodu, štapove za hodanje, vreću za spavanje, podlogu) za cijelo trajanje ture
- 3.5.6. Čišćenje opreme koja dolazi u dodir sa kožom (npr. ruksaci, odjeća, vreće za spavanje) predstavlja standardnu dobru praksu i koristi se za smanjenje kontakta sa površinama.
- 3.5.7. Ohrabriti goste da podese i odaberu opremu uz minimalno rukovanje; potom ih ohrabriti da sami nose i brinu se za svoju odabranu opremu
- 3.5.8. Učesnicima u turama se treba savjetovati da donesu vlastitu opremu kad god je to moguće
- 3.5.9. Razmotriti mogućnost dezinfekcije sve opreme koja bi mogla biti vektor za prenos bolesti
- 3.5.10. Koristiti preporučene metode čišćenja i dezinfekcije za koje je utvrđeno da ubijaju virus COVID-19, uključujući to da se oprema ostavi da stoji adekvatno vrijeme između upotreba, ili koristiti rastvor sapuna i vode ili rastvor izbjeljivača. Pridržavati se uputstava proizvođača i preporuka zvaničnih organa nadležnih za zaštitu zdravlja i sigurnosti
- 3.5.11. Ako pomoćno osoblje ima zadatak brinuti se za opremu klijenta, ili se radi o opremi koja se zajednički koristi, kao grupni zakloni, šatori ili podloge tokom putovanja, razmisliti o načinima sprječavanja unakrsne kontaminacije i zagovarati dezinfekciju opreme na terenu
- 3.5.12. Omogućiti osobama koje koriste proizvode za čišćenje da primjene sigurne postupke rukovanja za osobe kod čišćenja opreme u cilju sprječavanja štetnog uticaja hemikalija ili unakrsne kontaminacije

4. KAMPOVI

4.1. Upravljanje grupama

- 4.1.1. Razmotriti lokaciju kampa u pogledu mogućnosti održavanja fizičke distance. Razvijene i popularne lokacije za kampove su često mjesta gdje se okuplja veliki broj ljudi i prostor pojačanog saobraćaja, pa se stoga trebaju primjenjivati strožije mjere zaštite. Boravak dalje od takvih ustaljenih kampova znači manju izloženost riziku od COVID-19
- 4.1.2. Pojedini kampovi mogu imati svoje procedure zaštite od COVID-19, na primjer rezervacija putem interneta, rad smanjenim kapacitetom, i dozvole. Mogu se provoditi i druge mjere, kao što je obaveza držanja distance, korištenje maski, zdravstveni pregled, i povećani higijenski zahtjevi, itd
- 4.1.3. Prednost davati manjim grupama, individualnim turistima (FIT) ili članovima istog domaćinstva,

kako bi se poštivale mjere fizičke distance. Nastojati da broj učesnika bude na minimalnom razumnom nivou

- 4.1.4. Fizička distanca se ne mora primjenjivati kad se radi o članovima istog domaćinstva
- 4.1.5. Fizička distanca se treba primjenjivati što je više moguće ako se u grupi nalaze članovi koji nisu iz istog domaćinstva. Način kako se svaki pojedinac kreće i ponaša će imati velikog uticaja na primjenu distanciranja u grupi - operateri bi trebali promovirati zajedničku odgovornost za distanciranje
- 4.1.6. Koristiti masku u situacijama kada postoji povećani rizik od prenosa virusa. To su, na primjer, situacije kod prijave, tokom instrukcija koje se daju iz blizine, kod međusobnog pomaganja pri postavljanju zaklona, ili kod kampovanja na zajedničkim površinama gdje je teško održati distancu
- 4.1.7. Prema trenutnim saznanjima, viziri za lice ne pružaju istu zaštitu kao maske; viziri se trebaju koristiti kao dodatni sloj zaštite, uz maske, ili se trebaju koristiti kada se ne preporučuje korištenje maski (npr. pri napornim fizičkim aktivnostima)
- 4.1.8. U slučaju pružanja prve pomoći, određeni načini distanciranja se moraju prilagoditi, ili se ne mogu koristiti. Koristite ličnu zaštitnu opremu (LZO) poput zaštite za lice i rukavice
- 4.1.9. Razmislite o potrebi da definirate dodatne COVID-19 protokole evakuacije

4.2. Prije-dolaska, instrukcije i brifing

- 4.2.1. Uspostaviti radnje skrininga. Prije nego što se uključe u neku aktivnost, zamoliti goste da ocijene svoje zdravstveno stanje i samo-procijene svoj profil rizika. Obavijestiti goste da ako imaju bilo kakve simptome, bez obzira koliko blage, ili borave u domaćinstvu gdje neko ima simptome, savjetuje im se da ostanu kući
- 4.2.2. Kada se radi o dužim turama, razmotriti primjenu dodatnih preporuka i pregleda prije polaska, kao što je predlaganje koraka za ograničavanje izloženosti COVID-19, u vidu upitnika ili testiranja
- 4.2.3. Svakodnevno vršiti mjere pregleda i monitoringa, kao što je upit o simptomima i mjerenje temperature
- 4.2.4. Mjere pregleda i monitoringa trebaju obuhvatiti zaposlene
- 4.2.5. Postaviti vrlo jasne standarde i ograničenja za zaštitu zdravlja od COVID-19, i sigurnosne mjere za učešće gostiju. Učiniti dostupnim relevantne informacije o aktivnosti, uključujući sve eventualne rizike i mjere koje poduzimate da upravljate rizicima od COVID-19. Pobrinuti se da gosti razumiju rizike i šta se od njih očekuje da bi učestvovali
- 4.2.6. U što većoj mjeri omogućiti pranje ruku i korištenje sredstava za dezinfekciju. Zamoliti goste da dezinficiraju ruke kada ulaze u bilo kakve objekte ili restoranske prostore, prije početka aktivnosti, i onoliko često koliko je potrebno
- 4.2.7. Kada je moguće, prilagoditi način držanja brifinga kako bi se izbjegla potreba približavanja gostima. Na primjer, pri brifingu ili kod organiziranja opreme Razmisliti o mogućnosti održavanja brifinga i skupljanja na otvorenom, kad god je to moguće
- 4.2.8. Nastojati poštivati fizičku distancu na početku i na kraju ture, pri čemu se prednost uvijek daje otvorenim o dobro prozračenim prostorima
- 4.2.9. Kada je potrebno ostvariti bliži kontakt, koristiti masku

4.3. Transport

- 4.3.1. Korištenje vozila za transport klijenata nosi povećani rizik prenošenja COVID-19. Kad god je moguće treba primjenjivati mjere za smanjenje rizika: otvoriti prozore vozila, ostaviti prazan prostor između putnika, i putnici trebaju nositi masku. Razmotriti mogućnost korištenja vizira ili korištenje privatnih vozila za transport kao dodatnih mjera

4.4. Kampovanje

- 4.4.1. Prednost dati lokacijama i mjestima koje pružaju mogućnost da vaša grupa ima dovoljno prostora kako bi se smanjila izloženost i omogućilo držanje distance
- 4.4.2. Ako se u vašoj grupi nalaze osobe koje nisu članovi istog domaćinstva, ili se u blizini nalaze

- druge grupe, pokušajte držati dovoljnu distancu u svakom trenutku. Ako to nije moguće postići (na primjer, kod odlaska na zajednički izvor vode), razmotriti mogućnost korištenja maske
- 4.4.3. Skloništa: razmislite koliko osoba može spavati uz osiguranje fizičke distance
 - 4.4.4. Izbjegavajte situacije da osobe koje nisu članovi istog domaćinstva borave u istom skloništu
 - 4.4.5. Postavite stvari tako da pojedincima odnosno pripadnicima istog domaćinstva osigurate pojedinačna skloništa, ili velike, dobro ventilirane prostore koji pružaju mogućnost držanja distance
 - 4.4.6. Kod postavljanja skloništa omogućiti protok zraka i ventilaciju
 - 4.4.7. Skloništa ili prostor za spavanje se trebaju dodijeliti pojedincima, i ne trebaju se dijeliti ili mijenjati tokom trajanja ture
 - 4.4.8. Kad se radi o toaletima, oni se mogu razlikovati od pojedinačnih rupa u zemlji i improviziranih zahoda u prirodi, do toaleta i posebnih čvrstih toaletnih objekata u stalnim kampovima
 - 4.4.9. Osigurati strogu ličnu higijenu koja je sastavni dio svih načina korištenja toaleta
 - 4.4.10. Osigurati detaljno čišćenje i dezinfekciju svih zajedničkih prostora (stalnih ili improviziranih) u skladu sa vašim protokolima i lokalnim zvaničnim preporukama
 - 4.4.11. Razmotriti mogućnost postavljanja mjesta za pranje i raspored dezinfekcije za promoviranje dosljedne primjene zaštitnih mjera
 - 4.4.12. Pripremiti se za interakciju sa osobama izvan vaše grupe. Često se ljudi druže i razgovaraju kad se sretnu u kampu - imajte na umu da oni možda ne znaju ili se ne pridržavaju istih zdravstvenih i sigurnosnih standarda koje vi postavljate svojoj grupi
 - 4.4.13. Prilagodite procedure tako da možete održati fizičku distancu kada pomažete gostima sa osnovnim zadacima i aktivnostima vezanim za kampovanje, postavljanje skloništa, jelo, donošenje vode, pranje suđa
 - 4.4.14. Kada je potrebno ostvariti bliži kontakt, koristiti masku
 - 4.4.15. Za informacije o smještaju, pogledati Mali pružatelji smještaja u situaciji COVID-19: Smjernice

4.5. Hrana

- 4.5.1. Od kritičnog je značaja da se rigorozno peru ruke, a kuhari, poslužitelji, i klijenti se moraju pridržavati higijenskog režima. Razmisliti o tome da se odrede posebna mjesta za pranje ruku u planirano vrijeme kako bi se promovirala dosljednost
- 4.5.2. Standardne smjernice za sigurnost hrane na terenu se primjenjuju uvijek, kao što je stroga higijena ruku, dezinfekcija pribora, mjesta gdje se čuvaju namirnice, kao i pranje suđa primjenom sistema tri korita (pranje, ispiranje, dezinfekcija)
- 4.5.3. Namirnice se čiste, peru, dezinficiraju odnosno kuhaju u skladu sa lokalnim standardima i smjernicama za sigurnost hrane
- 4.5.4. Površine, stolove, tanjure, posude i pribor za jelo treba dezinficirati prije i nakon upotrebe.
- 4.5.5. Procedure pripreme hrane trebaju pažljivo paziti na održavanje distance i sprječavati kontakt sa površinama. Među mjerama u tom pravcu bi trebalo biti određivanje kuhara koji je odgovoran za cijeli proces (umjesto grupnog kuhanja) i odrediti isključivi prostor za pripremu
- 4.5.6. Užina i hrana koja se ne kuha se treba planirati i sa njom rukovati na odgovarajući način koji će minimizirati mogućnost kontaminacije dodirima sa površinama
- 4.5.7. Razmotriti mogućnost osiguranja pojedinačno pakiranih užina, kao što su pakovani sendviči, čokoladice, mješavine za užinu, voće, itd., i koordinirati podjelu na higijenski način
- 4.5.8. Razmisliti da li kuhari, osobe koje rukuju namirnicama i pomoćni radnici trebaju nositi maske sve vrijeme
- 4.5.9. Kod jela, primjenjuju se mjere opreza koje se odnose na održavanje distance i izbjegavanje dodira sa površinama. Na primjer: omogućiti posluživanje i sjedenje na razmaku, smanjiti na najmanju mjeru korištenje zajedničkih površina i pojačati higijenu; razmisliti o određivanju prostora za jelo sa odgovarajućim razmacima, rukovanje tanjurima i rukovanje tanjurima sa pojedenom hranom
- 4.5.10. Pobrnuti se da je sigurnost hrane u skladu sa lokalnim službenim smjernicama
- 4.5.11. Dodatne informacije o rukovanju hranom pogledati u Kulinarska iskustva u vrijeme COVID-

4.6. Korištenje zatvorenih prostora

- 4.6.1. Ako se kampuje u stalnim kampovima, razmisliti o glavnim mjestima koje ćete vjerovatno morati dijeliti sa drugima (tuševi, kupatila, prostori za pranje i skloništa) i pobrinuti se da su njihove procedure i standardi zaštite od COVID-19 prihvatljive za vaš rad
- 4.6.2. Higijenski režim koji se primjenjuje u objektu treba biti adekvatan, i jasno objašnjen gostima.
- 4.6.3. Važno je da postoji kvalitetna ventilacija u zatvorenim prostorima, kao što su skloništa gdje se kuha ili jede. Promovirati prirodni protok zraka i razmisliti o mogućnosti dodatne ventilacije u vrijeme kada se objekat ne koristi
- 4.6.4. Planiranje kapaciteta i jasno utvrđivanje distance i postavljanje oznaka mogu pomoći da držanje distance postane uobičajena praksa
- 4.6.5. Neki prostori mogu biti zatvoreni zbog ograničenja uzrokovanih COVID-19. Razmotriti mjere koje će biti neophodne u vrijeme kada je vrijeme loše i kad se poveća potreba za korištenjem zaklona

4.7. Oprema

- 4.7.1. Pojačana higijena je ključni dio ublažavanja rizika od COVID-19. Kad god je to moguće, učesnici trebaju izbjegavati zajedničko korištenje opreme i trebaju se brinuti o svojoj vlastitoj opremi
- 4.7.2. Spriječiti dodir sa površinom gdje je potrebno, na primjer:
- 4.7.3. Identificirati prostore koji se intenzivno koriste, kao što su baze, uredi, transport, izvori vode.
- 4.7.4. Često čistiti prostore koji se puno koriste, i sprječavati kontakt u prostorima koji se intenzivno koriste.
- 4.7.5. Svakoj osobi (odnosno članovima istog domaćinstva) treba izdati individualnu opremu (npr. šator ili ceradu, vreću za spavanje i madrac) koju će koristiti tokom cijelog trajanja ture.
- 4.7.6. Čišćenje opreme koja dolazi u dodir sa kožom (npr. vreće za spavanje) predstavlja standardnu dobru praksu i koristi se za smanjenje površinskog kontakta
- 4.7.7. Razmisliti kako identificirati, pakirati, rukovati i postavljati individualnu (ili po domaćinstvima) dodijeljenu opremu uz minimiziranje površinskog kontakta, posebno kad pomoćno osoblje brine za opremu klijenta
- 4.7.8. Ako pomoćno osoblje ima zadatak brinuti se o opremi koja se zajednički koristi, kao kuhinjski zakloni, posuđe, namirnice, razmisliti o načinima kako spriječiti unakrsnu kontaminaciju i promovisati dezinfekciju opreme na terenu
- 4.7.9. Kamperima se treba savjetovati da donesu vlastitu opremu kad god je to moguće
- 4.7.10. Razmotriti mogućnost dezinfekcije svih dijelova opreme koji bi mogli biti vektor za prenos bolesti
- 4.7.11. Koristiti preporučene metode za čišćenje i dezinfekciju za koje je utvrđeno da ubija virus COVID-19, uključujući to da se oprema ostavi da stoji adekvatno vrijeme između upotreba, ili koristiti rastvor sapuna i vode ili rastvor izbjeljivača. Pridržavati se uputstava proizvođača i preporuka zvaničnih organa nadležnih za zaštitu zdravlja i sigurnosti
- 4.7.12. Omogućiti primjenu procedura sigurnog rukovanja osobama koje koriste proizvode za čišćenje opreme u cilju sprječavanja štetnog uticaja hemikalija ili unakrsne kontaminacije

5. TURE I OBILASCI KULTURNIH SPOMENIKA

5.1.1. Upravljanje grupama

- 5.1.1.1. Prednost davati manjim grupama, individualnim turistima (FIT) ili članovima istog domaćinstva, kako bi se poštivale mjere fizičke distance. Nastojati da broj učesnika bude na minimalnom razumnom nivou

- 5.1.2. Fizička distanca se ne mora primjenjivati kad se radi o članovima istog domaćinstva
- 5.1.3. Fizička distanca se treba primjenjivati što je više moguće ako se u grupi nalaze članovi koji nisu iz istog domaćinstva. Način kako se svaki pojedinac kreće i ponaša će imati velikog uticaja na pridržavanja distanciranja u grupi - operateri bi trebali promovirati zajedničku odgovornost za distanciranje
- 5.1.4. Kulturno iskustvo može obuhvatiti više vrsta aktivnosti, ali bez obzira na prirodu ture, uvijek se treba pridržavati mjera fizičke distance. Ovo posebno važi ako se odlazi u neke udaljene zajednice, u kom slučaju se moraju nositi i maske
- 5.1.5. Kod obilaska popularnih lokacija ili atrakcija, razmisliti o mogućnosti odlaska u mirnije vrijeme, ili vršenja rezervacije unaprijed kako bi se izbjeglo okupljanje prevelikog broja ljudi. Postoji mogućnost da su pojedina mjesta uvela procedure vezane za COVID-19, kao što su rezervacije preko interneta, rad sa smanjenim kapacitetom i uz dozvole, kao i neke očiglednije mjere, kao što je održavanje distance, upotreba maski, zdravstveni brzi pregled, pojačana higijena, itd.
- 5.1.6. Koristiti masku u situacijama kada postoji povećani rizik od prenosa virusa, kao na primjer u zatvorenom prostoru, na popularnim mjestima i u sredstvima transporta
- 5.1.7. Prema trenutnim saznanjima, viziri za lice ne pružaju istu zaštitu kao maske; viziri se trebaju koristiti kao dodatni sloj zaštite, uz maske, ili se trebaju koristiti kada se ne preporučuje korištenje maski (npr. pri napornim aerobnim aktivnostima ili aktivnostima na vodi)

5.2. Prije-dolaska, instrukcije i obavještenja

- 5.2.1. Uspostaviti radnje skrininga. Prije nego što se uključe u neku aktivnost, zamoliti goste da ocijene svoje zdravstveno stanje i samo-procijene svoj profil rizika. Obavijestiti goste da ako imaju bilo kakve simptome, bez obzira koliko blage, ili borave u domaćinstvu gdje neko ima simptome, savjetuje im se da ostanu kući
- 5.2.2. Kada se radi o dužim putovanjima, razmotriti primjenu dodatnih preporuka i pregleda prije polaska, kao što je predlaganje koraka za ograničavanje izloženosti COVID-19, u vidu upitnika ili testiranja
- 5.2.3. Svakodnevno vršiti pregled i monitoring, kao što je upit o simptomima i mjerenje temperature
- 5.2.4. Mjere pregleda i monitoringa se trebaju odnositi na sve zaposlene
- 5.2.5. Postaviti vrlo jasne standarde i ograničenja za zaštitu zdravlja od COVID-19, i sigurnosne mjere za učešće gostiju. Učiniti dostupnim relevantne informacije o aktivnosti, uključujući sve eventualne rizike i mjere koje poduzimate da upravljate rizicima od COVID-19. Pobriniti se da gosti razumiju rizike i šta se od njih očekuje da bi mogli učestvovati
- 5.2.6. U što većoj mjeri omogućiti pranje ruku i korištenje sredstava za dezinfekciju. Zamoliti goste da dezinficiraju ruke kada ulaze u bilo kakve objekte ili restoranske prostore, prije početka aktivnosti, i onoliko često koliko je potrebno
- 5.2.7. Kod događaja i brifinga treba omogućiti držanje fizičke distance. Prilagoditi prostor i brifinge u cilju izbjegavanja potrebe bliskog kontakta sa gostima i povećanja razumijevanja gostiju, i poštivanja dopunskih mjera zaštite od COVID-19 koje su potrebne. Razmisliti o mogućnosti održavanja brifinga i okupljanja na otvorenom, kad god je to moguće
- 5.2.8. Kada je potrebno ostvariti bliži kontakt, razmisliti o korištenju maske

5.3. Transport

- 5.3.1. Korištenje vozila za transport klijenata nosi povećani rizik prenošenja COVID-19. Kad god je moguće primjenjivati mjere za ublažavanje rizika
- 5.3.2. Otvoriti prozore u vozilu, osigurati prostor između putnika, i putnici trebaju nositi maske. Razmotriti mogućnost korištenja vizira ili korištenje privatnih vozila za transport kao dodatnih mjera

5.4. Aktivnost ili iskustva

- 5.4.1. Posebnu pažnju treba posvetiti fizičkoj distanci u odnosu na domaćine - oni su obično ključni i

- vrlo prisutan element kulturnog iskustva
- 5.4.2. Na mjestima potencijalne koncentracije, važno je uspostaviti fizičku distancu u cilju minimiziranja izloženosti, na primjer:
 - 5.4.3. Obilaziti popularne lokacije u mirnije doba dana. Vjerovatno će atrakcije, muzeji, galerije i druge lokacije propisati svoje mjere, kao što je kretanje u jednom pravcu, sistemi izdavanja dozvola i karata, nošenje maski na licu, maksimalni broj posjetilaca, pojačane mjere higijene i održavanja distance. Pobrinite se da vaša kompanija prije polaska provjeri sa odredištem i upozna se sa propisima koji se primjenjuju
 - 5.4.4. Na popularnim lokacijama na otvorenom, odnosno prostorima gdje nema kontrola ili restrikcija, važno je da kompanija procijeni da li je takva posjeta od esencijalnog značaja, koje mjere se mogu primijeniti ako jeste, i da li postoje alternativne lokacije ili vrijeme za posjetu kada će potencijalni kontakt sa velikim brojem ljudi biti smanjen
 - 5.4.5. Ako se radi o odlasku na popularno kulturno dešavanje ili predstavu, provjerite sa organizatorima da li postoje neka ograničenja ili propisane mjere. Može li se organizirati privatna predstava, ili se posjeta može obaviti u neko mirnije vrijeme? Organizatori su možda uveli mjere kao što je smanjeni broj posjetilaca, distanca, obavezno nošenje maski i pojačana higijena. U svakom slučaju, vodič se treba pobrinuti da se mjere poštuju, i da se njegova grupa pridržava propisanih mjera
 - 5.4.6. Kompanije trebaju provjeriti sa domaćinima, organizatorima, zaposlenima odnosno rukovodiocima na licu mjesta da li su procedure i protokoli koje primjenjuju u skladu sa standardima kompanije odnosno standardima koje propisuju nadležne službe
 - 5.4.7. Kada se radi o većim dešavanjima, kao što su kulturni festivali ili predstave, ili popularne lokacije za obilazak, moguće je da će se morati rezervirati unaprijed kako bi se ograničio broj ljudi koji ulaze. Kompanije prije samog događaja trebaju provjeriti sa organizatorima kakve procedure se primjenjuju
 - 5.4.8. Kod susreta sa drugim grupama pridržavati se standarda distance i higijene koje propisuje vaša kompanija. Često se ljudi druže i razgovaraju kad se sretnu na popularnim dešavanjima - imajte na umu da oni možda ne znaju ili se ne pridržavaju istih zdravstvenih i sigurnosnih standarda koje vi postavljate svojoj grupi
 - 5.4.9. U slučaju pružanja prve pomoći, određeni načini distanciranja se moraju prilagoditi, ili se ne mogu koristiti. Koristite ličnu zaštitnu opremu (LZO) poput maski i rukavica.
 - 5.4.10. Razmislite o potrebi da definirate dodatne COVID-19 protokole evakuacije

5.5. Obroci

- 5.5.1. Distanciranje: razmotriti alternative koje će omogućiti razmak, kao što je veliki prostor za sjedenje i međusobno udaljeni stolovi, mogućnost korištenja izdvojenih lokacija ili lokacija na otvorenom, ili planirati vrijeme obroka
- 5.5.2. Spriječiti dodir sa površinom gdje je potrebno, na primjer:
- 5.5.3. Identifikovati prostore i tačke koje se često dodiruju, kao što su radne stanice, stolovi, meniji, vrata, pribor za jelo, začini
- 5.5.4. Često čistiti prostore i tačke čestog dodira primjenom strogog režima pojačane higijene
- 5.5.5. Sprječavati kontakt u prostorima koji se intenzivno koriste kad je moguće
- 5.5.6. Hranu i piće trebaju posluživati zaposleni koji su prošli obuku i koji se pridržavaju mjera opreza
- 5.5.7. Razmisliti o mogućnosti individualnog serviranja obroka umjesto švedskog stola ili samo-posluživanja
- 5.5.8. Uzeti u razmatranje kako se obroci prenose, pokrivaju i konzumiraju. Pokušati individualno pakovati prehrambene namirnice i pokrivati hranu višekratnim poklopcem. Kad se radi o uzorcima hrane, razmisliti kako će gost njima rukovati i na siguran način konzumirati.
- 5.5.9. Pobrinite se da je sigurnost hrane u skladu sa lokalnim službenim smjernicama
- 5.5.10. Dodatne informacije o rukovanju hranom pogledati u Kulinarska iskustva u vrijeme COVID-19: Smjernice

5.6. Smještaji

- 5.6.1. Prednost davati individualnim turistima (FIT) ili članovima istog domaćinstva, kako bi se poštivale mjere fizičke distance. Izbjegavati da članovi grupa koje su odvojeno izvršile rezervaciju, ili grupa iz više od jednog domaćinstva dijele isti prostor za spavanje
- 5.6.2. Posvetiti pažnju poboljšanoj higijeni i dezinfekciji, poštivanju distance, a mjere brzog pregleda se trebaju primjenjivati u skladu sa zvaničnim smjernicama na snazi u hotelu odnosno na lokalnom nivou
- 5.6.3. Za informacije o smještaju, pogledati Mali pružatelji smještaja u situaciji COVID-19: Smjernice

5.7. Oprema

- 5.7.1. Pojačana higijena je ključni dio ublažavanja rizika od COVID-19. Kad god je to moguće, učesnici trebaju izbjegavati zajedničko korištenje opreme i trebaju se brinuti o svojoj ličnoj opremi
- 5.7.2. Spriječiti dodir sa površinom gdje je potrebno, na primjer:
- 5.7.3. Identifikovati područja intenzivnog korištenja i tačke dodira
- 5.7.4. Često čistiti prostore i tačke koje se često koriste primjenom strogog režima pojačane higijene
- 5.7.5. Sprječavati kontakt u prostorima koji se intenzivno koriste kad je moguće
- 5.7.6. Svaka osoba treba imati individualnu opremu ako je ta oprema potrebna za iskustvo
- 5.7.7. Ako se osigurava određena zaštitna odjeća, te dijelove treba pravilno oprati nakon svake upotrebe
- 5.7.8. Gosti trebaju podesiti i izabrati opremu sa minimumom rukovanja, i brinuti se i nositi svoju opremu
- 5.7.9. Koristiti preporučene metode za čišćenje i dezinfekciju za koje je utvrđeno da ubija virus COVID-19, uključujući to da se oprema ostavi da stoji adekvatno vrijeme između upotreba, ili koristiti rastvor sapuna i vode ili rastvor izbjeljivača. Pridržavati se uputstava proizvođača i preporuka zvaničnih organa nadležnih za zaštitu zdravlja i sigurnosti
- 5.7.10. Omogućiti sigurno rukovanje osobama koje koriste proizvode za čišćenje kod čišćenja opreme u cilju sprječavanja štetnog uticaja hemikalija ili unakrsne kontaminacije
- 5.7.11. Razmotriti mogućnost dezinfekcije svih dijelova opreme koji bi mogli biti vektor za prenos COVID-19

6. Kulinarska iskustva

6.1.1. Upravljanje grupama

- 6.1.1. Prednost davati manjim grupama, individualnim turistima (FIT) ili članovima istog domaćinstva, kako bi se poštivale mjere fizičke distance. Nastojati da broj učesnika bude na minimalnom razumnom nivou
- 6.1.2. Fizička distanca se ne mora primjenjivati kad se radi o članovima istog domaćinstva.
- 6.1.3. Fizička distanca se treba primjenjivati što je više moguće ako se u grupi nalaze članovi koji nisu iz istog domaćinstva. Način kako se svaki pojedinac kreće i ponaša će imati velikog značaja na primjenu distanciranja u grupi - operateri bi trebali promovirati zajedničku odgovornost za distanciranje
- 6.1.4. Ako se učestvuje na času kuhanja ili demonstraciji, operateri se trebaju pobrinuti da su radne stanice međusobno dovoljno udaljene. U slučaju da to nije moguće i ne može se izbjeći zajedničko korištenje, razmisliti o tome da se članovima istog domaćinstva da na korištenje ista radna stanica
- 6.1.5. Kad se večera sa članovima izvan domaćinstva, potrebno je uzeti u obzir mjere održavanja distance. Moguće opcije su korištenje većih stolova ili serviranja na odvojenim stolovima u cilju povećanja fizičke distance
- 6.1.6. Koristiti masku u situacijama kada postoji povećani rizik od prenosa virusa, kao na primjer na času kuhanja ili demonstraciji, na tržnicama ili prodajnim mjestima hrane, i u sredstvima

- transporta
- 6.1.7. Prema trenutnim saznanjima, viziri za lice ne pružaju istu zaštitu kao maske; viziri se trebaju koristiti kao dodatni sloj zaštite, uz maske, ili se trebaju koristiti kada se ne preporučuje korištenje maski (npr. pri napornim fizičkim aktivnostima)

6.2. Prije-dolaska, instrukcije i obavještenja

- 6.2.1. Uspostaviti radnje skrininga. Prije nego što se uključe u neku aktivnost, zamoliti goste da ocijene svoje zdravstveno stanje i samo-procijene svoj profil rizika
- 6.2.2. Obavijestiti goste da ako imaju bilo kakve simptome, bez obzira koliko blage, ili borave u domaćinstvu gdje neko ima simptome, savjetuje im se da ostanu kući
- 6.2.3. Kada se radi o dužim putovanjima, razmotriti primjenu dodatnih preporuka i pregleda prije polaska, kao što je predlaganje koraka za ograničavanje izloženosti COVID-19, u vidu upitnika ili testiranja
- 6.2.4. Svakodnevno vršiti mjere pregleda i monitoringa, kao što je upit o simptomima i mjerenje temperature
- 6.2.5. Mjere pregleda i monitoringa trebaju obuhvatiti zaposlene
- 6.2.6. Postaviti vrlo jasne standarde i ograničenja za zaštitu zdravlja od COVID-19, i sigurnosne mjere za učešće gostiju. Učiniti dostupnim relevantne informacije o aktivnosti, uključujući sve eventualne rizike i mjere koje poduzimate da upravljate rizicima od COVID-19. Pobrinuti se da gosti razumiju rizike i šta se od njih očekuje da bi mogli učestvovati
- 6.2.7. U što većoj mjeri omogućiti pranje ruku i korištenje sredstava za dezinfekciju. Zamoliti goste da dezinficiraju ruke kada ulaze u bilo kakve objekte ili restoranske prostore, prije početka aktivnosti, i onoliko često koliko je potrebno
- 6.2.8. Kod događaja i brifinga treba omogućiti držanje fizičke distance. Prilagoditi prostor i brifinge u cilju izbjegavanja potrebe bliskog kontakta sa gostima i povećanja razumijevanja gostiju, i poštivanja dopunskih mjera zaštite od COVID-19 koje su potrebne. Razmisliti o mogućnosti održavanja brifinga i okupljanja na otvorenom, kad god je to moguće
- 6.2.9. Kada je potrebno ostvariti bliži kontakt, razmisliti o korištenju maske

6.3. Transport

- 6.3.1. Korištenje vozila za transport klijenata nosi povećani rizik prenošenja COVID-19. Kad god je moguće primjenjivati mjere za ublažavanje rizika
- 6.3.2. Otvoriti prozore u vozilu, osigurati prostor između putnika, i putnici trebaju nositi maske. Razmotriti mogućnost korištenje vizira ili koristiti privatna vozila za transport, kao dodatnih mjera

6.4. Početak aktivnosti ili iskustva

- 6.4.1. Na mjestima potencijalne koncentracije, važno je uspostaviti fizičku distancu u cilju minimiziranja izloženosti. Na primjer:
- 6.4.2. Adekvatno rasporediti radne stanice kod održavanja časa ili demonstracije kuhanja
- 6.4.3. Kod obilaska otvorenih ili zatvorenih tržnica hrane, pokušati ponuditi to iskustvo kada je najmanja vjerovatnoća da će biti gužva, truditi se odlaziti na otvorene tržnice, i postarati se da se gosti ne okupljaju oko istog štanda ili kod istog prodavača
- 6.4.4. Ako se posjećuje restoran ili se boravi kod neke porodice u kući, razmisliti o tome da se jede vani ako je to moguće, i večere planirati na distanci za većim stolom ili za odvojenim stolovima ako su učesnici iz različitih domaćinstava
- 6.4.5. Hrana i piće trebaju posluživati zaposleni koji su prošli obuku i koji primjenjuju mjere opreza.
- 6.4.6. Kompanije trebaju provjeriti sa domaćinima, prodavačima odnosno osobljem koje učestvuje u ponuđenom sadržaju da se procedure i protokoli poštuju i da su u skladu sa zvaničnim standardima
- 6.4.7. Kada se radi o većim dešavanjima, kao što su festivali ili predstave, moguće je da će se morati izvršiti rezervacija kako bi se ograničio broj ljudi koji ulaze. Kompanije trebaju provjeriti sa

- organizatorima kakve procedure se primjenjuju prije događaja da bi se upoznali sa eventualnim posebnim procedurama
- 6.4.8. Kod susreta sa drugim grupama pridržavati se standarda distance i higijene koje propisuje vaša kompanija. Često se ljudi druže i razgovaraju kad se sretnu na mjestima poput restorana ili mjesta gdje se služi piće - imajte na umu da oni možda ne znaju ili se ne pridržavaju istih zdravstvenih i sigurnosnih standarda koje vi postavljate svojoj grupi
 - 6.4.9. U slučaju pružanja prve pomoći, određeni načini distanciranja se moraju prilagoditi, ili se ne mogu primijeniti. Koristite ličnu zaštitnu opremu (LZO) poput maski i rukavica.
 - 6.4.10. Razmislite o potrebi da definirate dodatne COVID-19 protokole evakuacije

6.5. Rukovanje namirnicama

- 6.5.1. Od kritičnog je značaja da kod rukovanja namirnicama i kuhari, poslužitelji i gosti rigorozno peru ruke i pridržavaju higijenskog režima
- 6.5.2. Ovo se svakako već treba primjenjivati u skladu sa smjernicama za sigurnost hrane
- 6.5.3. Jednokratne rukavice se mogu nositi tokom kraćeg perioda, ali se trebaju odlagati redovno i na ispravan način, i ne smiju se smatrati zamjenom za ispravan režim pranja ruku
- 6.5.4. Sve namirnice se trebaju očistiti, oprati, dezinficirati odnosno kuhati u skladu sa lokalnim standardima i smjernicama za sigurnost hrane
- 6.5.5. Uzeti u razmatranje kako se obroci transportuju, pokrivaju i konzumiraju. Pokušati individualno pakovati prehrambene namirnice i pokrivati hranu višekratnim poklopcem. Kad se radi o uzorcima hrane, razmisliti kako će gost njima rukovati i na siguran način konzumirati.
- 6.5.6. Možda neće biti prigodno služiti hranu na švedskom stolu ili samo-posluživanje obroka što uključuje rukovanje priborom za jelo i opremom i ostacima hrane
- 6.5.7. Kod pripreme hrane na terenu pridržavati se protokola iz Kampiranje u situaciji COVID-19. Smjernice

6.6. Smještaj

- 6.6.1. Prednost davati individualnim turistima (FIT) ili članovima istog domaćinstva, kako bi se poštivale mjere fizičke distance. Izbjegavati da članovi grupa koje su odvojeno izvršile rezervaciju, ili grupa iz više od jednog domaćinstva dijele isti prostor za spavanje. Posvetiti pažnju poboljšanoj higijeni i dezinfekciji, poštivanju distance, a mjere brzog pregleda se trebaju primjenjivati u skladu sa zvaničnim smjernicama na snazi u hotelu odnosno na lokalnom nivou
- 6.6.2. Za informacije o smještaju, pogledati Mali pružatelji smještaja u situaciji COVID-19: Smjernice

6.7. Oprema

- 6.7.1. Pojačana higijena je ključni dio ublažavanja rizika od COVID-19. Kad god je to moguće, učesnici trebaju izbjegavati zajedničko korištenje opreme i trebaju se brinuti o svojoj ličnoj opremi
- 6.7.2. Spriječiti dodir sa površinom gdje je potrebno, na primjer:
- 6.7.3. Identifikovati prostore i tačke dodira koji se često koriste, kao što su radne stanice, stolovi, meniji, vrata, pribor za jelo, začini
- 6.7.4. Često čistiti prostore i tačke koje se često dodiruju primjenom strogog režima pojačane higijene
- 6.7.5. Sprječavati kontakt u prostorima koji se intenzivno koriste kad je moguće. Identificirati prostore koji se intenzivno koriste i često ih čistiti
- 6.7.6. Ako se održava čas ili demonstracija kuhanja, svaka osoba treba imati svoju individualnu opremu, kao što je kecelja, pribor za kuhanje ili kuhinjski pribor, sa posebnim kompletom za svaku radnu stanicu
- 6.7.7. Ako se klijentima daje odjeća kao što je bijelo kuharsko odijelo, isto se mora propisno oprati nakon svake upotrebe
- 6.7.8. Neka gosti odaberu veličinu i opremu za sebe uz minimalno rukovanje
- 6.7.9. Gosti se trebaju sami brinuti i nositi svoju opremu
- 6.7.10. Koristiti preporučene metode za čišćenje i dezinfekciju za koje je utvrđeno da ubijaju virus

- COVID-19, uključujući to da se oprema ostavi da stoji adekvatno vrijeme između upotreba, ili koristiti rastvor sapuna i vode ili rastvor izbjeljivača. Pridržavati se uputstava proizvođača i preporuka zvaničnih organa nadležnih za zaštitu zdravlja i sigurnosti
- 6.7.1.1. Omogućiti primjenu procedura sigurnog rukovanja osobama koje koriste proizvode za čišćenje kod čišćenja opreme u cilju sprječavanja štetnog uticaja hemikalija ili unakrsne kontaminacije
 - 6.7.1.2. Razmotriti mogućnost dezinfekcije svih dijelova opreme koji bi mogli biti vektor za prenos COVID-19

7. SKIJANJE I DASKANJE NA SNIJEGU

7.1.1. Upravljanje grupama

- 7.1.1. Uzeti u obzir kontekst u kojem se odvija skijanje i daskanje - u razvijenim centrima često je veća gužva, pa se stoga treba primijeniti više slojeva zaštite
- 7.1.2. Alternativa je da se ide na skijanje i daskanje u zabačenim mjestima, gdje je smanjena izloženost COVID-19
- 7.1.3. Kod skijanja i daskanja, dati prednost malim grupama, FIT ili članovima istog domaćinstva. Nastojati da broj učesnika bude na minimalnom razumnom nivou
- 7.1.4. Fizička udaljenost se ne mora primjenjivati kad se radi o članovima istog domaćinstva.
- 7.1.5. Fizička distanca se treba primjenjivati što je više moguće ako se u grupi nalaze članovi koji nisu iz istog domaćinstva. Operateri trebaju promovirati zajedničku odgovornost za održavanje distance
- 7.1.6. Koristiti masku u situacijama kada postoji povećani rizik prenosa virusa. Neki od primjera: kod korištenja transporta, iznajmljivanja ili podešavanja opreme, tokom instrukcija koje se odvijaju iz blizine, u redovima, liftovima i gondolama, na napučenim padinama gdje je teško održavati distancu, i kod pravljenja pauze ili sklanjanja od nevremena u zagrijanim prostorima gdje se ljudi okupljaju
- 7.1.7. Prema trenutnim saznanjima, viziri za lice ne pružaju istu zaštitu kao maske; viziri se trebaju koristiti kao dodatni sloj zaštite, uz maske, ili se trebaju koristiti kada se ne preporučuje korištenje maski (npr. pri napornim fizičkim aktivnostima)

7.2. Prije-dolaska, instrukcije i obavještenja

- 7.2.1. Uspostaviti radnje skrininga. Prije nego što se uključe u neku aktivnost, zamoliti goste da ocijene svoje zdravstveno stanje i samo-procijene svoj profil rizika. Obavijestiti goste da ako imaju bilo kakve simptome, bez obzira koliko blage, ili borave u domaćinstvu gdje neko ima simptome, savjetuje im se da ostanu kući
- 7.2.2. Kada se radi o dužim putovanjima, razmotriti primjenu dodatnih preporuka i pregleda prije polaska, kao što je predlaganje koraka za ograničavanje izloženosti COVID-19, u vidu upitnika ili testiranja
- 7.2.3. Svakodnevno vršiti mjere pregleda i monitoringa, kao što je upit o simptomima i mjerenje temperature
- 7.2.4. Mjere pregleda i monitoringa trebaju obuhvatiti i zaposlene
- 7.2.5. Postaviti vrlo jasne standarde i ograničenja za zaštitu zdravlja od COVID-19, i sigurnosne mjere za učešće gostiju. Učiniti dostupnim relevantne informacije o aktivnosti, uključujući sve rizike i mjere koje poduzimate da upravljate rizicima od COVID-19. Pobriniti se da gosti razumiju rizike i šta se od njih očekuje da bi mogli učestvovati
- 7.2.6. U što većoj mjeri omogućiti pranje ruku i korištenje sredstava za dezinfekciju. Zamoliti goste da dezinficiraju ruke kada ulaze u bilo kakve objekte ili uredske prostore, prije početka aktivnosti, i onoliko često koliko je potrebno
- 7.2.7. Napomena: sredstva za dezinfekciju sadrže etil alkohol koji ima nižu tačku smrzavanja od vode. Ako se sredstvo za dezinfekciju drži vani kad je temperatura ispod tačke smrzavanja, može uzrokovati ozbiljno oštećenje kože kod primjene. Nastojte da temperatura sredstva za

- dezinfekciju bude iznad 0 C/ 32 F
- 7.2.8. Kada je moguće, prilagoditi način držanja brifinga kako bi se izbjegla potreba približavanja gostima. Na primjer, kod korištenja ili podešavanja skija, daski i pancERICA. Razmisliti o mogućnosti održavanja brifinga i okupljanja na otvorenom, kad god je to moguće.
 - 7.2.9. Nastojati poštivati fizičku distancu na početku i na kraju ture, pri čemu se prednost uvijek daje otvorenim i dobro prozračenim prostorima
 - 7.2.10. Kada je potrebno ostvariti bliži kontakt, razmisliti o korištenju maske
 - 7.2.11. Napomena: često se sreću maske za lice za hladno vrijeme koje imaju otvore za disanje
 - 7.2.12. Pobrnuti se da se koriste maske koje pružaju adekvatnu zaštitu od širenja COVID-19

7.3. Transport

- 7.3.1. Korištenje vozila za transport klijenata nosi povećani rizik prenošenja COVID-19. Kad god je moguće treba primjenjivati mjere za smanjenje rizika: otvoriti prozore vozila, ostaviti prazan prostor između putnika, i putnici trebaju nositi masku. Razmotriti mogućnost korištenja vizira ili korištenje privatnih vozila za transport kao dodatnih mjera

7.4. Na padinama

- 7.4.1. Prednost dati padinama i područjima na kojima je manje ljudi u cilju smanjenja izloženosti drugim ljudima ili grupama i da se može rasporediti na veću udaljenost
- 7.4.2. Radije birati područja gdje će biti lakše održati fizičku distancu zbog topografije, nivoa težine, ili stanja staze i snijega
- 7.4.3. Pri susretu sa drugim grupama, nastojati održati veću distancu. Ako distancu nije moguće postići (na primjer, kod ulaska na žičaru ili kad se okuplja zbog zagrijavanja), razmotriti mogućnost korištenja maski
- 7.4.4. Pripremiti se za interakciju sa osobama izvan vaše grupe. Često se ljudi družu i razgovaraju kad se sretnu na žičarama, kolibama ili mjestu za odmor - imajte na umu da oni možda ne znaju ili se ne pridržavaju istih zdravstvenih i sigurnosnih standarda koje vi postavljate svojoj grupi
- 7.4.5. Prilagodite procedure tako da možete održati fizičku distancu kada pomažete gostima sa osnovnim zadacima, kao što je stavljanje skija ili pokazivanje pokreta
- 7.4.6. Kada je potrebno ostvariti bliži kontakt, razmisliti o korištenju maske
- 7.4.7. Omogućiti laku dostupnost sredstva za dezinfekciju. Zamoliti goste da dezinficiraju ruke kada ulaze u bilo kakve objekte ili mjesta okupljanja, prije početka aktivnosti, i onoliko često koliko je potrebno tokom trajanja aktivnosti
- 7.4.8. Napomena: sredstva za dezinfekciju sadrže etil alkohol koji ima nižu tačku smrzavanja od vode (-174 stepeni F). Ako se sredstvo za dezinfekciju drži vani kad je temperatura ispod tačke smrzavanja, može uzrokovati ozbiljno oštećenje kože kod primjene. Nastojte da temperatura sredstva za dezinfekciju bude iznad 0 C/ 32 F
- 7.4.9. Smanjiti izgled za dođe do potrebe pružanja prve pomoći ili evakuacije tako što ćete smanjiti težinu ili izazovnost skijanja ili daskanja. Paziti da nivo težine ne prelazi nivo vještina i sposobnosti gostiju
- 7.4.10. U slučaju pružanja prve pomoći, određeni načini distanciranja se moraju prilagoditi, ili se ne mogu primijeniti. Koristite ličnu zaštitnu opremu (LZO) poput maski i rukavica
- 7.4.11. Razmislite o potrebi da definirate dodatne COVID-19 protokole evakuacije
- 7.4.12. Distanciranje: razmotriti alternative koje će omogućiti razmak, kao što je veliki prostor za sjedenje i međusobno udaljeni stolovi, ponuda izdvojenih lokacija ili lokacija na otvorenom, ili planirati vrijeme obroka
- 7.4.13. Spriječiti dodir sa površinom gdje je potrebno, na primjer:
- 7.4.14. Identifikovati prostore i tačke koji se često dodiruju, kao što su radne stanice, stolovi, meniji, vrata, pribor za jelo, začini
- 7.4.15. Često čistiti prostore i tačke čestog dodira primjenom strogog režima pojačane higijene.
- 7.4.16. Sprječavati kontakt u prostorima koji se intenzivno koriste kad je moguće. Identificirati prostore koji se intenzivno koriste i često ih čistiti

- 7.4.17. Hranu i piće trebaju posluživati zaposleni koji su prošli obuku i koji se pridržavaju mjera opreza
- 7.4.18. Razmisliti o mogućnosti individualnog serviranja obroka umjesto švedskog stola ili samoposluživanja
- 7.4.19. Uzeti u razmatranje kako se obroci transportuju, pokrivaju i konzumiraju. Pokušati individualno pakovati prehrambene namirnice i pokrivati hranu višekratnim poklopcem. Kad se radi o uzorcima hrane, razmisliti kako će gost njima rukovati i na siguran način konzumirati.
- 7.4.20. Pobrinuti se da je sigurnost hrane u skladu sa lokalnim službenim smjernicama
- 7.4.21. Dodatne informacije o rukovanju hranom pogledati u Kulinarska iskustva u vrijeme COVID-19: Smjernice
- 7.4.22. Dodatne informacije o pripremi hrane na terenu možete naći u Kampiranje u situaciji COVID-19: Smjernice

7.5. Smještaji

- 7.5.1. Prednost davati individualnim turistima (FIT) ili članovima istog domaćinstva, kako bi se promovirale mjere fizičke distance. Izbjegavati da članovi grupa koje su odvojeno izvršile rezervaciju, ili grupa iz više od jednog domaćinstva dijele spavaće sobe
- 7.5.2. Posvetiti pažnju poboljšanoj higijeni i dezinfekciji, poštivanju distance, a mjere brzog pregleda se trebaju primjenjivati u skladu sa zvaničnim smjernicama na snazi u hotelu odnosno na lokalnom nivou
- 7.5.3. Za informacije o smještaju, pogledati Mali pružatelji smještaja u situaciji COVID-19: Smjernice

7.6. Ostali zatvoreni prostori

- 7.6.1. Ako se skija ili daska u izgrađenim područjima, pobrinuti se da su procedure i standardi vezani za COVID-19 adekvatni za vaše poslovanje
- 7.6.2. Važno je poboljšati kvalitet zraka adekvatnom ventilacijom u zagrijanim ili zaštićenim prostorima, kao što su dnevni zakloni ili javni otvoreni prostori. Promovirati prirodni protok ili koristiti prostore sa zračnim filterima za čestice. Sistemi ventilacije ne bi smjeli vraćati zrak unutar zgrade, i umjesto toga bi trebali vršiti zamjenu zraka. Razmotriti mogućnost dodatne ventilacije tokom vremena kada je objekat zatvoren
- 7.6.3. Planiranje kapaciteta, davanje jasnih informacija i označavanje, i aktivno upravljanje su važne mjere koje omogućuju držanje distance. Uzeti u obzir faktore koji su pažljivo zasnovani na preporučenim standardima, na primjer Smjernice za alpske aktivnosti za zaštitu od korona virusa (Alpine Activities Guidelines for coronavirus) (COVID-19) Vlade države Viktorije
- 7.6.4. Razmotriti mjere koje će se primjenjivati u dane kada je vrijeme loše i kada se poveća potreba, jer se ljudi više okupljaju, i provode više vremena zagrijavajući se i prikupljajući energiju

7.7. Oprema

- 7.7.1. Pojačana higijena je ključni dio ublažavanja rizika od COVID-19. Kad god je to moguće, učesnici trebaju izbjegavati zajedničko korištenje opreme i trebaju se brinuti i nositi svoju vlastitu opremu
- 7.7.2. Svaka osoba treba imati svoju opremu (npr. pancerice, daske, skije, štapove) za cijelo trajanje ture
- 7.7.3. Čišćenje opreme koja dolazi u dodir sa kožom (npr. pancerice, odjeća) predstavlja standardnu dobru praksu i koristi se za smanjenje kontakta sa površinama
- 7.7.4. Ohrabriti goste da podese i odaberu opremu uz minimalno rukovanje; potom ih ohrabriti da sami nose i brinu se za svoju odabranu opremu
- 7.7.5. Skijašima i daskašima se savjetuje da kad god je to moguće donesu vlastitu opremu umjesto da je iznajmljuju
- 7.7.6. Razmotriti mogućnost dezinfekcije svih dijelova opreme koji bi mogli biti vektor za prenos bolesti
- 7.7.7. Koristiti preporučene metode za čišćenje i dezinfekciju za koje je utvrđeno da ubijaju virus

COVID-19, uključujući to da se oprema ostavi da stoji adekvatno vrijeme između upotreba, ili koristiti rastvor sapuna i vode ili rastvor izbjeljivača. Pridržavati se uputstava proizvođača i preporuka zvaničnih organa nadležnih za zaštitu zdravlja i sigurnosti.

- 7.7.8. Ako pomoćno osoblje ima zadatak brinuti se za opremu klijenta, opremu koja se zajednički koristi, kao što su skije, pribor za pripremu i konzumaciju hrane tokom putovanja, razmisliti o uslovima sprječavanja unakrsne kontaminacije i promovisati dezinfekciju opreme na terenu.

7.8. Usluge i higijena

- 7.8.1. Identificirati i izraditi plan i procedure čišćenja i održavanja higijene zajedničkih prostora, kao što su dnevna skloništa, ili javni otvoreni prostori
- 7.8.2. Spriječiti dodir sa površinom gdje je potrebno, na primjer:
- 7.8.3. Identifikovati prostore koji se intenzivno koriste i površine čestog dodira, kao što su stolovi, pultovi, ručke žičare, rukohvati
- 7.8.4. Pojačati higijenu u prostorima koji se intenzivno koriste i tačke koje se često dodiruju, poput ručki za vrata, prekidača, vješalica za odjeću, itd.
- 7.8.5. Koristiti preporučene metode za čišćenje i dezinfekciju za koje je utvrđeno da ubijaju virus COVID-19, uključujući to da se oprema ostavi da stoji adekvatno vrijeme između upotreba, ili koristiti rastvor sapuna i vode ili rastvor izbjeljivača. Pridržavati se uputstava proizvođača i preporuka zvaničnih organa nadležnih za zaštitu zdravlja i sigurnosti
- 7.8.6. Omogućiti primjenu procedura sigurnog rukovanja osobama koje koriste proizvode za čišćenje kod čišćenja opreme u cilju sprječavanja štetnog uticaja hemikalija ili unakrsne kontaminacije

8. Mali smještaji

8.1.1. Upravljanje grupama

- 8.1.1. Prednost davati manjim grupama, individualnim turistima (FIT) ili članovima istog domaćinstva, kako bi se poštivale mjere fizičke distance. Nastojati da broj učesnika bude na minimalnom razumnom nivou
- 8.1.2. Fizička distanca se ne mora primjenjivati kad se radi o članovima istog domaćinstva
- 8.1.3. Razmisliti o ponudi ekskluzivne upotrebe malih privatnih smještaja u cilju minimizacije interakcije sa drugim gostima
- 8.1.4. Kada klijenti dijele prostor sa drugim gostima koji nisu iz istog domaćinstva, pobrinuti se da u zajedničkim prostorima ima dovoljno prostora za provođenje mjera distanciranja
- 8.1.5. Klijentima koji su istoj grupi, a koji nisu u istom domaćinstvu, treba se savjetovati da ne spavaju u istoj sobi
- 8.1.6. Razmotriti provođenje mjera u prostoru za objedovanje za klijente koji su u istoj grupi, ali iz različitih domaćinstava, kao što su veći ili odvojeni stolovi ili raspored vremena objeda
- 8.1.7. Koristiti masku u situacijama kada postoji povećani rizik od prenosa virusa, kao na primjer u zatvorenom prostoru, u situacijama bliskog kontakta, ili pri korištenju transporta
- 8.1.8. Prema trenutnim saznanjima, viziri za lice ne pružaju istu zaštitu kao maske; viziri se trebaju koristiti kao dodatni sloj zaštite, uz maske, ili se trebaju koristiti kada se ne preporučuje korištenje maski (npr. pri napornim fizičkim aktivnostima)

8.2. Prije dolaska i prijave

- 8.2.1. Uspostaviti radnje skrininga. Prije dolaska odnosno prije odlaska od kuće, zamoliti goste da ocijene svoje zdravstveno stanje i samo-procijene svoj profil rizika. Obavijestiti goste da ako imaju bilo kakve simptome, bez obzira koliko blage, ili borave u domaćinstvu gdje neko ima simptome, savjetuje im se da ostanu kući
- 8.2.2. Kada se radi o dužim putovanjima, razmotriti primjenu dodatnih preporuka i pregleda prije polaska, kao što je predlaganje koraka za ograničavanje izloženosti COVID-19, u vidu upitnika

- ili testiranja
- 8.2.3. Svakodnevno vršiti mjere pregleda i monitoringa, kao što je upit o simptomima i mjerenje temperature
 - 8.2.4. Mjere pregleda i monitoringa trebaju obuhvatiti zaposlene
 - 8.2.5. Razmotriti procedure dolaska i prijave. Pregled se treba obaviti po dolasku u smještaj, uz minimalnu blisku interakciju sa gostima, i razmotriti uvođenje opcija pri kojima se ne koristi gotovina, i prijava se obavlja unaprijed
 - 8.2.6. Postaviti vrlo jasne standarde i ograničenja za zaštitu zdravlja od COVID-19, i sigurnosne mjere za učešće gostiju. Učiniti dostupnim relevantne informacije o aktivnosti, uključujući sve rizike i mjere koje poduzimate da upravljate rizicima od COVID-19. Pobriniti se da gosti razumiju rizike i šta se od njih očekuje da bi mogli učestvovati
 - 8.2.7. U što većoj mjeri omogućiti pranje ruku i korištenje sredstava za dezinfekciju. Zamoliti goste da dezinficiraju ruke kada ulaze u bilo kakve objekte ili prostore, prije početka aktivnosti, i onoliko često koliko je potrebno tokom iskustva i boravka
 - 8.2.8. Kod događaja i brifinga treba omogućiti držanje fizičke distance. Prilagoditi prostor i brifinge u cilju izbjegavanja potrebe bliskog kontakta sa gostima i povećanja razumijevanja gostiju, i poštivanja dopunskih mjera zaštite od COVID-19 koje su potrebne. Razmisliti o mogućnosti održavanja brifinga i okupljanja na otvorenom, kad god je to moguće
 - 8.2.9. Uspostaviti procedure za upravljanje prtljagom klijenta
 - 8.2.10. Kada je potrebno ostvariti bliži kontakt, razmisliti o korištenju maske

8.3. Transport

- 8.3.1. Korištenje vozila za transport klijenata nosi povećani rizik prenošenja COVID-19. Kad god je moguće primjenjivati mjere za ublažavanje rizika
- 8.3.2. Otvoriti prozore u vozilu, osigurati prostor između putnika, i putnici trebaju nositi maske
- 8.3.3. Razmotriti mogućnost korištenja vizira ili korištenje privatnih vozila za transport kao dodatnih mjera

8.4. Spavaće sobe

- 8.4.1. Posvetiti pažnju pojačanoj higijeni i dezinfekciji u gostinskim sobama, u skladu sa zvaničnim smjernicama na snazi u hotelu odnosno na lokalnom nivou
- 8.4.2. Zaposleni trebaju identificirati vruće tačke, odnosno tačke koje se često dodiruju, i ili ukloniti nepotrebne predmete, ili uspostaviti poboljšane procedure čišćenja i higijene u skladu sa hotelskim, lokalnim i zvaničnim smjernicama
- 8.4.3. Pobriniti se da su zaposleni opremljeni odgovarajućom LZO kada obavljaju čišćenje, pranje veša, nose prtljagu, itd.
- 8.4.4. Uspostaviti procedure za situacije kada gost ili zaposleni pokazuju simptome COVID-19, kao što je korištenje izolirane sobe, ili propisivanje korištenja poslužnja u sobi, itd.

8.5. Zajednički prostori

- 8.5.1. Zaposleni trebaju identificirati vruće tačke, odnosno tačke koje se često dodiruju, i ili ukloniti nepotrebne predmete, ili uspostaviti poboljšane procedure čišćenja i higijene u skladu sa hotelskim, lokalnim i zvaničnim smjernicama
- 8.5.2. Plan za mjere distanciranja se primjenjuje u zajedničkim prostorima. Na primjer, mogu se rasporediti stolice ili drugi komadi namještaja, i uspostaviti režim čišćenja za situacije kada se koriste
- 8.5.3. Kod susreta sa drugim grupama pridržavati se standarda distance i higijene koje propisuje vaša kompanija. Često se ljudi druže i razgovaraju kad se sretnu u zajedničkim prostorima - imajte na umu da oni možda ne znaju ili se ne pridržavaju istih zdravstvenih i sigurnosnih standarda koje vi postavljate svojoj grupi
- 8.5.4. Ako smještaj nudi luksuzne usluge kao manji bazen, provjeriti kakva je lokalna zvanična politika kad se radi o procedurama korištenja. Razmotriti procedure čišćenja i dezinfekcije za uslugu, kao i broj gostiju koju je koriste

8.6. Obroci

- 8.6.1. Distanciranje: razmotriti alternative koje će omogućiti razmak, kao što je veliki prostor za sjedenje i međusobno udaljeni stolovi, ponuda privatnih lokacija ili lokacija na otvorenom, ili planirati vrijeme obroka
- 8.6.2. Spriječiti dodir sa površinom gdje je potrebno, na primjer:
- 8.6.3. Identifikovati prostore i tačke dodira koji se često koriste, kao što su radne stanice, stolovi, meniji, vrata, pribor za jelo, začini
- 8.6.4. Često čistiti prostore i tačke dodira koji se često koriste primjenom strogo režima pojačane higijene
- 8.6.5. Sprječavati kontakt u prostorima koji se intenzivno koriste kad je moguće
- 8.6.6. Hranu i piće trebaju posluživati zaposleni koji su prošli obuku i koji se pridržavaju mjera opreza
- 8.6.7. Razmisliti o mogućnosti individualnog serviranja obroka umjesto švedskog stola ili samo-posluživanja
- 8.6.8. Uzeti u razmatranje kako se obroci transportuju, pokrivaju i konzumiraju. Pokušati individualno pakovati prehrambene namirnice i pokrivati hranu višekratnim poklopcem. Kad se radi o uzorcima hrane, razmisliti kako će gost njima rukovati i na siguran način konzumirati.
- 8.6.9. Pobrinuti se da je sigurnost hrane u skladu sa lokalnim službenim smjernicama
- 8.6.10. Dodatne informacije o rukovanju hranom pogledati u Kulinarska iskustva u vrijeme COVID-19: Smjernice
- 8.6.11. Dodatne informacije o pripremi hrane na terenu možete naći u Kampiranje u situaciji COVID-19: Smjernice

8.7. Oprema za aktivnosti

- 8.7.1. Gosti mogu učestvovati u aktivnostima koje se odvijaju preko ugostitelja, kao što su safariji ili iskustva susreta sa divljim životinjama, planinarenja ili sportovi na vodi. Kod svake aktivnosti, pojačana higijena je ključni dio ublažavanja rizika od COVID-19. Kad god je to moguće, učesnici trebaju izbjegavati zajedničko korištenje opreme i trebaju se brinuti i nositi svoju ličnu opremu
- 8.7.2. Spriječiti dodir sa površinom gdje je potrebno, na primjer:
- 8.7.3. Identificirati prostore koji se intenzivno koriste, kao što su baze, uredi, unutrašnjost vozila.
- 8.7.4. Često čistiti prostore koji se puno koriste
- 8.7.5. Sprječavati kontakt u prostorima koji se intenzivno koriste kad je moguće
- 8.7.6. Svaka osoba treba imati vlastitu opremu - durbin, štapove za hodanje, opremu za vodene sportove, itd.
- 8.7.7. Individualna oprema koja se nosi uz kožu (npr. kaciga, neoprensko odijelo, zaštita od sunca) treba se detaljno oprati nakon svake upotrebe kao prevencija prenosa COVID-19 putem površinskog kontakta
- 8.7.8. Neka gosti odaberu veličinu i opremu za sebe uz minimalno rukovanje
- 8.7.9. Gosti se trebaju sami brinuti i nositi svoju opremu
- 8.7.10. Vozila se trebaju očistiti prije upotrebe, a gosti trebaju imati na raspolaganju sredstva za dezinfekciju ruku kako prije, tako i tokom aktivnosti. Ako su gosti iz različitih domaćinstava, razmotriti primjenu mjera distanciranja unutar vozila. Za dodatne informacije, pogledati Safariji u divljini u situaciji COVID-19: Smjernice
- 8.7.11. Koristiti preporučene metode za čišćenje i dezinfekciju za koje je utvrđeno da ubijaju virus COVID-19, uključujući to da se oprema ostavi da stoji adekvatno vrijeme između upotreba, ili koristiti rastvor sapuna i vode ili rastvor izbjeljivača. Pridržavati se uputstava proizvođača i preporuka zvaničnih organa nadležnih za zaštitu zdravlja i sigurnosti
- 8.7.12. Omogućiti primjenu procedura sigurnog rukovanja osoba koje koriste proizvode za čišćenje kod čišćenja opreme u cilju sprječavanja štetnog uticaja hemikalija ili unakrsne kontaminacije
- 8.7.13. Razmisliti o dodatnim protokolima odnosno mjerama za goste po povratku na aktivnost
- 8.7.14. Razmotriti mogućnost dezinfekcije svih dijelova opreme koji bi mogli biti vektor za prenos

COVID-19